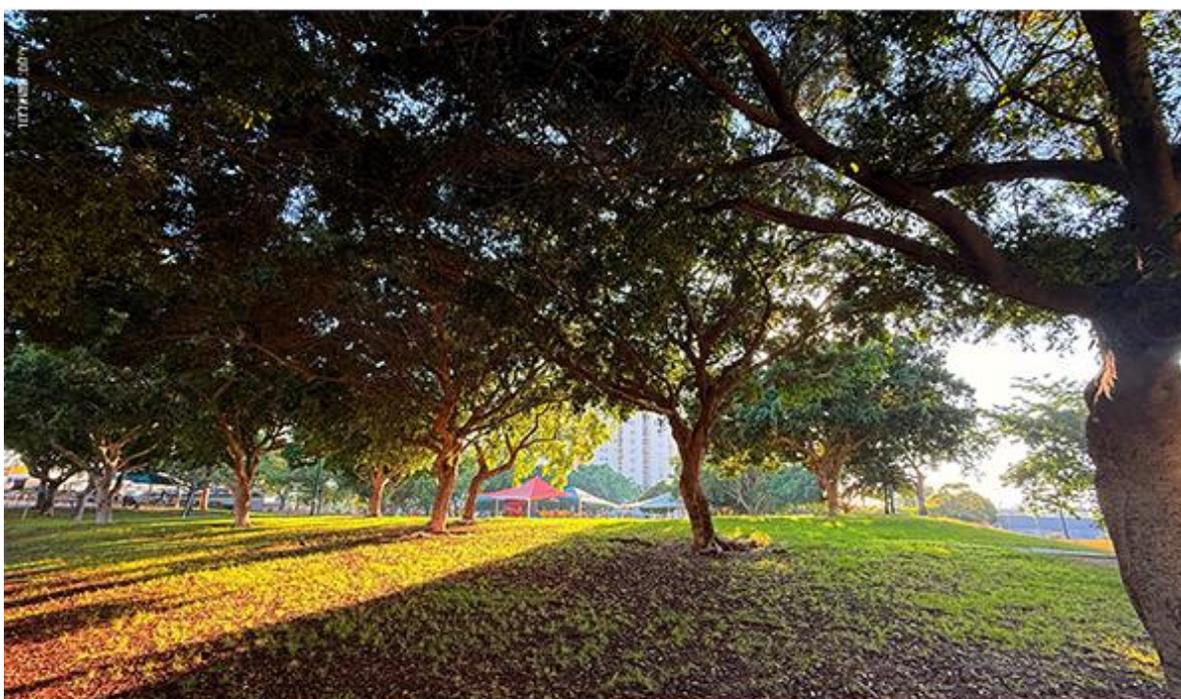

תחרות קריה יפה ומקיימת בישראל יפה 2025

דו"ח לשנת 2024 איכות הסביבה וחוסן אקלימי -
התנהלות לקיימות במוסדות הרשות המקומית ותרומה לקהילה
מוגש לוועדת השיפוט של המועצה לישראל יפה

"עושים עיר שטוב לחיות בה"

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	1. מחויבות לתכנון
5.....	2. התייעלות אנרגטית
9.....	3. ניהול מים
14.....	4. צמצום והפרדת פסולת
19.....	5. חומרים מזיקים
21.....	6. עידוד שימוש בתחבורה
25.....	7. חינוך והסברה
27.....	8. שקיפות ודיווח
30.....	9. פיתוח בר קיימא
35.....	10. טבע עירוני
42.....	11. תרומה לקהילה
47.....	סיכום

העיר אשדוד מתהדרת במרחבים פתוחים ושטחים ירוקים רבים, החל מפארק לכיש בצפון העיר, הדיונה הגדולה ממזרח, הים הפתוח במערב ועד לרצועת החוף הרחבה המתפרשת עד לדרומה של העיר. שטחים אלו מהווים בתי גידול למגוון של מינים, צמחים ובעלי חיים, שמהווים מדד ממשי לבריאות העיר. עם זאת, אשדוד הינה עיר נמל ותעשייה מתפתחת ועל כן, נתונים בה אתגרים סביבתיים רבים.

הרשות שמה דגש רב על היבטים בתחום הסביבה, האקלים והקיימות. על פי חזון ראש העיר ותכניות העבודה הנגזרות ממנו, אשדוד עושה צעדים מדודים אך אינטנסיביים, על מנת להגשים את יעדיה בתחומי הסביבה ופועלת בכל המישורים להטמעת ערכי קיימות בכל הרבדים העירוניים, החל מהמסגרות הפנים ארגוניות בתוך מוסדות העירייה וכלה באחרון התושבים בקהילה. המוטו המרכזי בעבודה הארגונית הוא איגום כל הכוחות העירוניים לכדי חטיבה אחת, הפועלת בו זמנית ובסנכרון אופטימלי על מנת להשיג מטרות המטיבות עם כל חלקי העיר ותושביה.

בין התכניות אותן מקדמת העירייה ניתן למנות מיזמים הקשורים בארגון, יעילות כלכלית ושימוש חכם במשאבים העירוניים ובמשאבי הסביבה, כדוגמת: פיתוח וטיפול נחל לכיש וכל המערכת האקולוגית סביבו, פיתוח הפארק האקולוגי ברצועת החוף, הרחבת פארק עד הלום הסמוך לפארק החולות, טיפוח יוזמות הקשורות בטבע העירוני כדוגמת יער המאכל ויוזמות מקומיות לטיפול גינות קהילתיות. מיזמים הקשורים בפיתוח תשתיות ושינוי הנוף העירוני, כדוגמת תכנית צל עירונית, טיפול בפסולת, תכנית פח כתום ומחזור, שמירה על חופי הים והמרחב הטבעי, תכנית עירונית לאיכות האוויר. מיזמים הקשורים בחינוך והסברה והנחת התשתיות ליצירת תודעה אזרחית מוטת קיימות וסביבה, כדוגמת שיתוף ציבור ביוזמות קהילתיות ו/או עירוניות, גיוס של חוכמת ההמונים להעצמת הקהילה ויצירת חוסן קהילתי, תכניות סביבה במוסדות החינוך לכל הגילאים והגברת יחס של כבוד לסביבה.

בשנת 2024 הגדיר ראש העיר, ד"ר יחיאל לסרי את חיזוק החוסן החברתי והקהילתיות כמטרת על של עבודת העירייה, זה היה לאחר שביססנו את הערך של התושב במרכז במשך מספר שנים, מתוך ראייה שחיזוק הקהילה יכול להשפיע על החוסן העירוני ועל יכולתה של העיר להתמודד עם משברים מסוגים שונים: ביטחוניים, כלכליים וחברתיים גם ברמה הלאומית וגם מחלוקות פנים עירוניות.

1. מחויבות לתכנון

התוכנית המרכזית המתכללת את נושא הקיימות היא תכנית המבוססת על **"אמנת ברית ערים לאיכות חיים וסביבה"** של פורום ה-15, בנוסף העיר חתומה גם על **"אמנת קלימה מד"** של האיחוד האירופאי, במסגרתם האמנות מתוכללים פרויקטים רבים, באגפים שונים, האמנות יוצרות מסגרת לתוכנית אב לפיתוח בר קיימה כבסיס לעבודה רב שנתית, שמהווה תכנית גג לכל הפרויקטים בעיר וכחלק מחזון ראש העיר ל"עיר ירוקה מקיימת ובריאה". האמנה פועלת בשישה תחומי פעילות: ניהול בר קיימה, אנרגיה ובנייה ירוקה, תחבורה בעיר, צריכה ופסולת, שימוש במרחב העירוני וירוק העיר וחינוך והסברה לקהילה.

בנוסף, הוכנה **תכנית היערכות עירונית לשינויי אקלים**, התוכנית מתייחסת לאדפטציה, כלומר התאמות נדרשות להקצנה במזג האוויר כגון חום גבוה ושיטפונות ומיטיגציה כלומר הפחתת פליטות גזי חממה בעיר ובתעשייה, קיימת גם התייחסות להצלת המרחב העירוני, תכנית ניהול נגר, תכנית ניהול פסולת ומחזור, צמצום שימוש ברכב, מעבר לאנרגיה מתחדשת, מעבר תחבורה חכמה וחשמלית, הטמעת הנחיות לבנייה ירוקה בהנחיות המרחביות, בסטנדרט הבנייה הציבורית וכו'.

במקביל הוכנה **תכנית לאומית להפחתת זיהום אויר** באזורי התעשייה באשדוד, אשר נמצאת לפני אישור ותקצוב ממשלתי. התוכנית נכתבה ע"י המשרד להגנת הסביבה יחד עם איגוד ערים אשדוד חבל יבנה.

תכנית המתאר העירונית הכוללת התייחסות והנחיות אדפטציה לשינויי אקלים והוכנה על בסיס שיתוף ציבור. בנייה ירוקה הוטמעה בעבודת מינהל הנדסה כולל במבני ציבור כולל התקשרות עם מכון התעדה.

קיימת גם **תכנית מקומית לטיפול בזיהום ים משמן**, המפרטת את ההיערכות המקדימה ופעולות התגובה במטרה להשבת מצב החופים לקדמותם במהירות וביעילות האפשרית, במקרה הצורך אף לסייע לרשויות שכנות.

כל פעילות העירייה נעשית תוך שיתוף פעולה הדוק עם איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד חבל יבנה, שאמונים על פיקוח על התעשייה, שמירה על איכות אוויר, תכנון סביבתי, חינוך סביבתי, ועוד.

2. התייעלות אנרגטית

2.1 מערכת לניהול ובקרת אנרגיה של הרשות

התייעלות אנרגטית הינה וחסכון במשאבים הכרחיים ביצירת סביבת חיים מקיימת, ועל כן הרשות פועלת על בסיס קבוע להתייעלות אנרגטית במוסדות השונים ושדרוג תאורת הרחוב שיחד יניבו חסכון משמעותי באנרגיה ויתרמו להפחתת פליטות לסביבה. מצ"ב סיכום נתוני צריכת החשמל וההתייעלות האנרגטית, עפ"י גדיר הנדסה בע"מ-מח' בקרת צריכות והוצאות חשמל עבור עיריית אשדוד.

צריכת חשמל כללית:

- 2024: 34 מיליון קוט"ש בעלות של כ-21 מיליון ₪

- 2023: 31 מיליון קוט"ש בעלות של כ-19 מיליון ₪

בעיריית אשדוד נרשמה בשנת 2024 עלייה של כ-9% לעומת שנת 2023. למרות העלייה בצריכה, יש לקחת בחשבון שברקע עמדו עליות תעריפים של חברת החשמל – בינואר, פברואר ואפריל 2023, וכן בפברואר 2024 – מה שהשפיע על העלות הכספית. לולא צעדי ההתייעלות שננקטו, ובעיקר החלפת נורות רחוב ללד, העלויות היו גבוהות משמעותית.

מאור רחוב: צריכת החשמל נותרה יציבה (8 מיליון קוט"ש בשתי השנים)

העלות עלתה ב-2% בלבד (מ-5 ל-5.1 מיליון ₪), בעיקר כתוצאה מעליית התעריפים, ללא שינוי בצריכה – נתון המעיד על שמירה על יציבות תפעולית.

אנרגיה מתחדשת – מערכות סולאריות (פוטו-וולטאיות): בשנת 2023 יוצרו כ-3 מיליון קוט"ש, מתוכם 1 מיליון לשימוש העירייה והיתרה הוזרמה לרשת. בשנת 2024 ייצור דומה (3 מיליון קוט"ש), אך הצריכה העצמית של העירייה עלתה ל-1.5 מיליון קוט"ש נתון זה מעיד על גידול של 50% בניצול החשמל הסולארי לצריכה עירונית ישירה, כחלק מההתייעלות מתמשכת בשימוש באנרגיה ירוקה.

- מערכת ניהול ובקרה: קיימת מערכת פיקוד ובקרה אלחוטית להפעלת תאורה עירונית, תוך שימוש בטכנולוגיות חדישות ובנורות חסכוניות. המערכת מאפשרת שליטה ובקרה על תרחשי הפעלה חכמים כגון גל ירוק, פינוי צירים ועוד.

- **פעולות לחיסכון באנרגיה במוסדות העירייה ומוסדות הלימוד:**
- בתי ספר וגני ילדים שנבנו בשנים האחרונות, נבנים תחת התקן לבניה ירוקה ומכילים אלמנטים לחיסכון במשאבים כגון חיישני תאורה ומזוג.
- בשנת 2024 הוחלפו גופי התאורה ב-32 מגרשי ספורט מתוך 67 הקיימים ברחבי העיר לתאורת LED חסכונית וידידותית לסביבה. הפרויקט, שהחל בשנת 2022, כולל החלפה כוללת של גופי התאורה במטרה לשפר את רמת התאורה, לצמצם צריכת אנרגיה ולייעל את השימוש במתקנים העירוניים.
- הסברה לעובדים: מבוצעת במסגרת משרד ירוק - קיים נוהל כיבוי מחשבים ואורות לעובדים ולעובדי קבלן הניקיון בסוף יום עבודה.

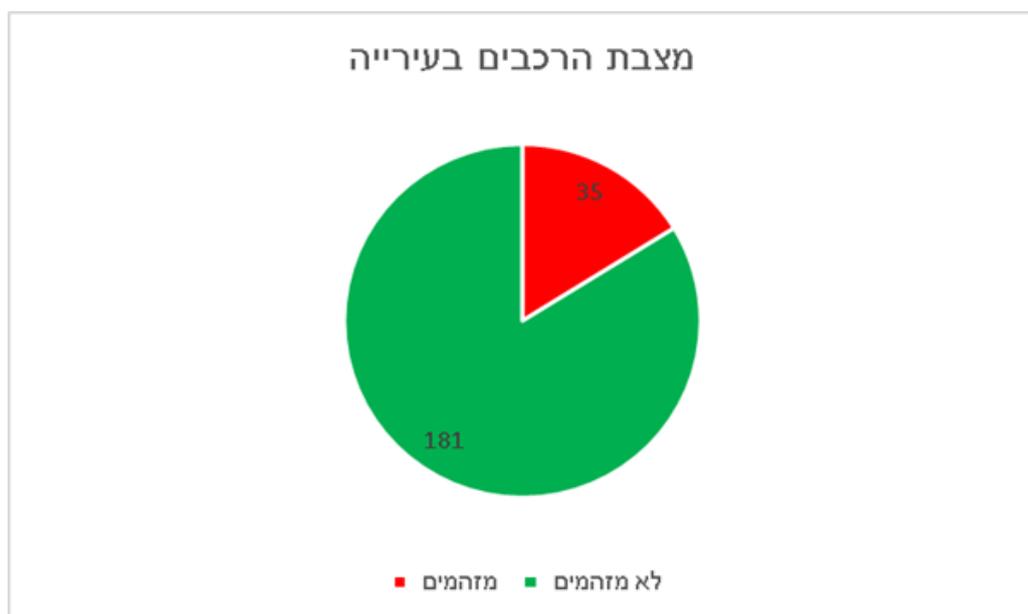
2.2 מעבר לרכבים תפעוליים חשמליים / היברידיים

כחלק מתוכנית רב שנתית ועל פי חזון ראש העיר מחלקת רכב ובטיחות בתעבורה מממשת את מדיניות ראש העיר לסביבה מקיימת וידידותית, מבצעת שינויים בצי הרכבים במטרה לעבור לרכבים ידידותיים לסביבה: היברידיים וחשמליים, בעלי צריכת דלק מופחתת. * נתוני צריכת דלקים ראה סעיף 6.1

להלן מצבת 216 הרכבים הידידותיים לסביבה הקיימים בעירייה:

- 28 רכבים חשמליים {14 בשנת 2022}
- 10 רכבים פלאג אין
- 31 רכבים היברידיים {21 בשנת 2022}
- 27 קטנועים חשמליים {16 בשנת 2022}
- 30 זוגות אופניים חשמליים (במקום קטנועים על דלק)
- 9 רכבי דחל צורכי אוראה {תוסף להפחתת זיהום אויר}
- 15 צורכי סולר
- 20 צורכי בנזין

המעבר מרכבים צורכי בנזין / סולר לרכבים חשמליים, פלאג אין והיברידיים מפחית בצורה משמעותית את צריכת הדלק ותורמת רבות למניעת הזיהום הסביבתי.

להלן מפרט עמדות הטעינה החשמליות שהותקנו לטובת צי רכבי הרשות:

- חניון העירייה: 22 עמדות לרכבים ועמדה ציבורית לטובת עובדי העירייה (לעומת 9 עמדות בשנת 2022)
  - מרכז פסגה- אגף ביטחון: 6 עמדות טעינה לקטנועים
  - אגף תפוז"ח: 12 עמדות טעינה לרכבים, 10 עמדות טעינה לקטנועים ועמדה ציבורית לטובת עובדי האגף {לעומת 12 עמדות טעינה ועמדה ציבורית אחת בשנת 2022}
  - משתלה עירונית עמדה אחת
  - מנהלת רובע א עמדה אחת
- עיריית אשדוד מעודדת את עובדי הרשות הזכאים לרכב במסגרת תפקידם לעבור לרכב חשמלי, כחלק מצעד ירוק, חסכוני ומתקדם לקידום תחבורה מקיימת. התמיכה כוללת התקנת עמדת טעינה אישית בבית העובד במימון העירייה, בנוסף לעמדת הטעינה במקום העבודה, אפשרות לטעינה בעמדות ציבוריות ברחבי הארץ באמצעות צ'יפ ייעודי, וכן החזר חודשי חלקי עבור הוצאות עלויות החשמל לטעינה.
- כיום פועלות 100 עמדות טעינה חשמליות עירוניות שהותקנו לטובת הציבור ברחבי העיר, מתוכן 2 עמדות טעינה מהירות הממוקמות בחניוני: המשכן לאומניות ובגן אלישבע, ומתוכננות 9 עמדות טעינה אולטרא מהירות שיוקמו בהמשך.

2.3 שילוט תזכורת לכיבוי חשמל או עיניות/ חיישני בקרה והתייעלות

- בבתי ספר שהוקמו בשנים האחרונות הוכנסו חיישנים במסגרת התקן לבניה ירוקה.
- בקרות מערכות השקיה חכמות, ראה סעיף 3.3
- מערכות-חיישני בקרה לפינוי אשפה, ראה פרק 4
- מערכות ניהול ודיווח צי רכב, ראה סעיף 6.1

2.4 הצבת פאנלים סולאריים על גגות מוסדות ציבוריים / תכנית

הותקנו פאנלים סולאריים בהיקף של כ-2 מגה וואט, על גגות של למעלה מ-20% משטחי הגגות בעיר. מערכות אלו פרושות ב-60 בתי ספר וב-35 מקיפים, לצד התקנות נוספות בגני ילדים (שגודלם היחסי לא נכלל בחישוב הכולל) ובמתקני רשות נוספים. בשנת 2024 הושלם שלב נוסף בפרויקט, עם התקנת תוספת של 2 מגה וואט נוספים. כמו כן, הוכשרו שני מבני בתי ספר לשעת חירום – בהם מותקנים מתקני אגירה, במטרה לספק גיבוי אנרגטי במקרה של תרחיש עלטה. מתקנים אלו צפויים להיות מוגדרים כמאופסי אנרגיה בשעת חירום, שיספקו מענה ייעודי לקהילה, בייחוד לאוכלוסיות התלויות במכשירי חמצן.

בנוסף, קיימת תכנית עירונית להמשך עצמאות אנרגטית ולהרחבת פריסת הפאנלים הסולאריים לכלל מבני הציבור בעיר. התכנית מתקדמת בשלבי תכנון וביצוע, בהתאם לתקציבים המאושרים מדי שנה, ונכללת בתכנית העבודה השנתית תחת הסעיף: הקמת מתקנים סולאריים לייצור חשמל.

במקביל הרשות מעודדת התקנת מערכות סולאריות על גגות בניינים משותפים ובתים פרטיים במסגרת מיזם "שמש לכולם", המיזם נועד להסיר חסמים טכניים ורגולטוריים, להנגיש מידע ולסייע לתושבים ולוועדי בתים בתהליך המעבר לאנרגיה מתחדשת – ובכך לאפשר חיסכון בעלויות החשמל ואחזקת הבניין, צמצום פליטות ושמירה על הסביבה.

2.5 הגברת השימוש במקורות באנרגיות מתחדשות במתקני תאורת רחוב, רמזורים, עמודי שילוט

• תאורת רחוב החלפת נורות לגופי תאורה מסוג לד:

סה"כ קיימים באשדוד 25,000 גופי תאורת רחובות. במהלך שנת 2023 הסתיים הליך החלפה של כ 17,000 גופי תאורת רחוב נוספים לגופים מסוג לד, 7,000 בוצעו בפרויקטים קודמים, ובכך הושלם בשנת 2024 מעבר מלא לתאורת לד בכלל תאורת הרחובות ברחבי הרשות.

לפי תכנון מוקדם ומדידות ביצועים בשטח, אנו מקבלים חיטון בצריכת האנרגיה של בין- 45% ל-50% מכך שהוחלפו 2/3 עד להשלמת כלל גופי התאורה העירונית. הצפי למימון הפרויקט מהחיטון באנרגיה תוך 5 שנים ובחמש שנים הבאות להרוויח לקופת העירייה מהחיטון המתקבל.

כמו כן, כחלק מאותו פרויקט של החלפת תאורת רחובות ללד, פורסת העירייה בקר עם תקשורת בכל גוף תאורה שמוחלף, הבקרים מספקים מידע שוטף ויאפשרו שליטה ובקרה על רמת התאורה בעיר, בקרים אלו מתריעים במידי על תקלות, כך מתאפשר לנו לתת מענה מהיר לטיפול בתקלות ואף מקדים דיווח של תושב אודות התקלה מול המוקד העירוני.

בנוסף, הוחלפו בבניין העירייה כלל הנורות לנורות לד, בחדרים, במסדרונות ובלובי כך שהבניין כולו עבר שדרוג והתייעלות בתחום זה.

• התקנת תאורת רחוב סולארית:

מהלך חדשני להתקנת כ-300 עמודי תאורה סולארית ברחבי העיר – פתרון ירוק ויעיל למיקומים שהיוו אתגר לחיבור לרשת החשמל הקבועה בשל ריחוק או תנאי שטח.

העמודים הוצבו באזורים ציבוריים רגישים בהם נדרש חיזוק התאורה לשם שיפור תחושת הביטחון וההתמצאות בשעות הערב, ביניהם: פארקים ציבוריים, מתקני משחק בלב הפארק, מעברי הולכי רגל בשכונות ותיקות, טיילת החוף ועוד.

מהלך זה מהווה חלק ממדיניות עירונית לקידום בטיחות, נגישות וקיימות.

• עמודי שילוט דיגיטליים:

קיימים בעיר עמודי שילוט של הולכי רגל אשר פועלים באמצעות אנרגיה סולארית.

מערכת רמזורים ושילוט הכוונה: כלל הרמזורים ושילוט הכוונה מופעלים בתאורת לד חסכונית.

3. ניהול מים

3.1 מערכת לניהול ובקרת מים: איסוף נתונים, מעקב, בקרה למניעת דליפות.

תאגיד "יובלים אשדוד" מוביל מהפיכה בתחום תשתיות המים והביוב בעיר בדגש על הגנת הסביבה. מטרת העל של התאגיד בתחום זה הינה שמירה על חוף הים והנחל. לצורך כך, הוטמע שימוש במערכות פיקוח אמינות הניתנות לשליטה ובקרה מרחוק וטכנולוגיות מתקדמות להבטחת האמינות, הותקנו מערכות בקרה 24/07 לניטור השפכים ובדיקת איכות המים, הוטמעו מערכת GIS (מידע גאוגרפי) ומערכת בקרה ONLINE - בכל תחנות שאיבת המים והביוב הכוללת מצלמות וחיישנים המדווחים ישירות על כל חריגה.

פרויקט התקנת מוני מים חכמים באשדוד משנה את כללי המשחק בתחום צריכת המים בעיר, וכבר היום מביא לתוצאות מרשימות של חיסכון משמעותי, כל זאת לקראת השלמת החלפת כלל המונים בעיר עד לשנת 2026. מהפכת מדידת המים באשדוד, נכון לסוף שנת 2024, מעל מחצית מהשעונים העירוניים כבר הוחלפו, וכ- 59,000 מדי מים חדשים הותקנו מתוך סך של כ- 78,000 מדי מים ברחבי העיר. מונים אלו מצוידים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת, המסוגלת לזהות דליפות ומפחיתה באופן מובהק את בזבז המים, גם כאשר הדלף אינו ניכר לצרכן. כבר בסוף שנת 2024 הוביל המערך החדש לחיסכון הנאמד בכ- 900,000 ₪ מכלל צריכת המים. הטכנולוגיה שמועילה לכל תושב - מדי מים חכמים שולחים התראות מהירות בעת דלף ומאפשרים לתושב, לתקוף את הבעיה עוד לפני שתגרום לחשבון מים גבוה או לנזק נוסף. כך מתאפשר זיהוי מוקדם ומניעה של הוצאות מיותרות, לצד תרומה ישירה לשמירה על משאב המים. הסברה ושותפות ציבורית - יובלים, תאגיד המים והביוב אשדוד, מפעיל מערך הסברה דיגיטלי ופזי, שמטרתו לעודד חיסכון במים ולהדריך את תושבי העיר איך לצמצם את הצריכה בדרכים פשוטות ויעילות. במקרה של דלף, ניתן לפנות בכלל האמצעים כגון: אפליקציה ייעודית, ווטסאפ, אתר התאגיד, מוקד, מרכז שירות, ולקבל מענה מידי, הרגלים קטנים שמייצרים השפעה גדולה על חשבון המים ועל הסביבה. לקראת השלמת המהפכה, עם סיום התקנת המונים הדיגיטליים בכל המגזרים עד לשנת 2026, אשדוד תעמוד בחזית החדשנות בתחום צריכת המים, תצמצם באופן עקבי את הבזבז העירוני ותעניק לכל תושב אחריות ושליטה רבה יותר על השימוש במים, לטובת עתיד ירוק, בר-קיימא ומשתלם לכולם.

הסברה אודות צמצום צריכת המים, יובלים אשדוד מובילים מערך הסברה וסיוע רחב, המשנה את האופן שבו תושבי העיר צורכים מים וחוסכים במשאב החשוב. טיפים וליווי אישי לחיסכון במים, דרך אתר תאגיד יובלים וערוצי המדיה השונים, מופצים "טיפים לחסכון במים" הכוללים הנחיות פשוטות, כמו סגירת הברז בעת צחצוח שיניים, התקנת מיכל הדחה דו-כמותי, בדיקת נזילות במד המים והחלפת ברזים דולפים באופן מידי.

כמו כן, דלף או צריכה חריגה מזוהות באמצעות מוני המים החכמים והודעה נשלחת לצרכן באופן אישי, מה שמאפשר טיפול מידי וחיסכון בהוצאה המשפחתית. תקשורת יזומה ורב-ערוצית, הסברה והודעות לתושבים מתבצעות בכמה דרכים: תזכורת תקופתית על חיסכון במים, הסברה באיסור השלכת מגבונים לאסלה ובחשיבות התקנת חסכמים ושסתומי אל-חזור.

הפניות וההכוונה נשלחות גם באמצעות השובר התקופתי, באתר התאגיד, פרסום ברשתות החברתיות ומסעות מדיה בשלטי חוצות ברחבי העיר. קמפיינים עירוניים לעידוד שתיית מים, אשדוד היא חלוצה בקמפיין עירוני לעידוד שתיית מים, בעיר מתקיימות פעילויות צבעוניות, דמויות מובילות בקהילות מצטלמות עם בקבוקי מים אישיים, וקולות התושבים נשמעים בכל ערוצי התקשורת הקהילתיים. תאגיד יובלים מוביל ומקיים מאמצים להטמיע תרבות של צריכת מים בריאה וירוקה.

יום המים החווייתי - תאגיד יובלים אשדוד יזם ומפיק מדי שנה וגם בשנת 2024 את "יום המים", פסטיבל עירוני רחב לקידום מודעות לחשיבות משאב המים באמצעות משחקים, הפעלות, ומופעים מדעיים במרכזים קהילתיים. עשרות ומאות תושבים משתתפים באירוע, בו מודגשים ערכי הקיימות ושימוש בחומר מחזור, כחלק מהדגש שניתן לעתיד הסביבתי ולקהילה האשדודית.

תאגיד יובלים אשדוד מוכיח כי הסברה סבלנית, עדכנית ורב-ערוצית, יחד עם טכנולוגיה חכמה ושירות אישי, יוצרת שינוי אמתי, מצמצמת בזבז מים ומביאה כל תושב לקחת חלק פעיל בחיסכון העירוני.

תכנית "מחברים למים" של תאגיד המים יובלים אשדוד מהווה מודל חינוכי חדשני וחוויתי לבתי הספר היסודיים באשדוד, עם דגש ערכי ומעשי. תלמידי כיתות ד' מחמנים להצטרף למסע מים מרתק שמשלב למידה עכשווית ומשמעותית על התכנית והמסר, תכנית "מחברים למים", שפותחה בשיתוף המועצה לישראל יפה, כוללת חמישה מפגשים בני 90 דקות ומועברת על ידי מדריכים מקצועיים. התכנית נוצרה מתוך אחריות חברתית ומטרתה להטמיע חינוך סביבתי מודרני, במקביל לעדים הקיימים בתכנית הלימודים במדעים ובתואם לעד 6 של האו"ם לפיתוח בר קיימא, הבטחת מים נקיים ונגישים לכולם. תוכן המפגשים, חוויה, ערך, יישום

- הכרת משאב המים הטבעי במדינת ישראל והחשיבות לחיסכון
- בחינת בעיות עולמיות של מחסור במים ודרכי ההתמודדות בהן, תוך דגש על פתרונות ישראליים מתקדמים לטיהור והשבת מים.
- מסע דינמי שמתחיל מברז המים הביתי, עובר דרך תהליכי טיפול בשפכים ועד להתמודדות נכונה עם השלכת מגבונים לאסלה והשלכות סביבתיות. בעקבות הצלחת התכנית בשנים האחרונות, בחמישה בתי ספר וההערכה הרבה לה זכתה, הוחלט על הרחבה לעשרה מוסדות, הביקוש גבוה והמענה מאפשר לכל תלמיד לרכוש כלים והרגלים נכונים לשימוש אחראי, חסכוני ומקיים במים. התכנית מעניקה לתלמידים הזדמנות ללמוד ביצירתיות תוך שילוב משחקים, פעילויות מעשיות ודיונים מרתקים, העצמה חינוכית שמכניסה את אשדוד לחוד החנית בחינוך הסביבתי בישראל.

3.2 ניהול וטיפול במי שפכים

העיר אשדוד מובילה שינוי מהפכני בניהול וטיפול במי שפכים, ומשקיעה בתכנון וביישום מערכות ביוב מתקדמות, הכול במטרה להבטיח איכות חיים, שמירת הסביבה ויציבות תשתיתית לעשרות השנים הבאות. שדרת ביוב מרכזית ומערך חלוקה מתקדם - על פי תכנית הפיתוח האחרונה של "יובלים אשדוד" לסיכום שנת 2024, העיר חולקה לשלושה אזורי ניהול: אזור מערבי, מרכזי ומזרחי, אשר כל אחד נשלט על ידי קו ביוב ראשי מתקדם ובעל נפח הובלה עצום. כל קו מתחבר לתחנות שאיבה מרכזיות ומאגרי חירום, המובילים את השפכים בביטחון ישיר למכון הטיהור העירוני תוך שמירה על נחל לכיש וחוף הים, באשדוד. המבנה החדש מאפשר ויסות עומסי שפכים והפחתה במפגעים סביבתיים גם בהתרחשות חריגה. במקביל, מונחים קווי גיבוי מקבילים ומוחלפים קווי ביוב ותיקים בצנרות חדשניות במינימום הפרעה לתושבים ומקסימום יעילות.

מתקן טיהור השפכים אשדוד הוא מהמתקדמים והמקיפים בישראל, ופועל בשיטת שפעול בוצה. המתקן מטפל בכ-70,000 מ"ק שפכים ביום, ומפיק קולחים ברמת טיהור שלישונית - המתאימים ומשמשים לטובת השקיה חקלאית ברחבי הארץ. הבוצה המופרדת בתהליך הטיהור מנוצלת במלואה. כ-1,200 טון בחודש מועברות לתהליך קומפוסטציה, מתייבשות בקיבוץ שלוחות ומשמשות כדשן לחקלאים בגליל. כך הופכים השפכים ממשאב בעייתי למשאב משני בעל ערך לחקלאות הישראלית. תחזוקה שוטפת, הסברה ואחריות, בכפוף למערך השפכים החדש, הצוותים מטפלים באופן שוטף באיתור פריצות ביוב, שוטפים קווים ואוכפים הסברה לאיסור השלכת מגבונים לאסלה, שפוגעים באפקטיביות ההובלה. שילוב טכנולוגיית שטיפת קווים ועבודה בראש פתוח מבטיח ניהול שפכים עמיד ואמין, וכן זיהוי בעיות בטרם התפרצותן. סביבה נקייה, עיר בת קיימא, הפרויקט משלים את החזון העירוני, ביוב אמין ללא תקלות, מים מטוהרים המשרתים את המשק החקלאי ותושבי אשדוד, והגנה מלאה על ערכי הטבע והים. אשדוד מוכיחה שמקצוענות, חזון ושקיפות מביאים שינוי אמתי, לעיר בטוחה, נקייה ובת קיימא לשנים רבות.

ניהול וניקוז מי נגר עילי:

אשדוד היא בין הערים היחידות בישראל שהן גם עיר חוף וגם עיר נחל - מצב גיאוגרפי ייחודי שמציב אתגרי סביבה משמעותיים. העיר משפיעה על הים והנחל ומושפעת מהם, כאשר שינויי האקלים מעצימים את ההשפעה ההדדית. עליית מפלס הים והנחל מתרחשת לרוב במקביל לאירועי גשם עוצמתיים, המכבידים על מערך הניקוז העירוני שמבוסס כיום על הרחקת נגר מהירה באמצעות תיעול תת-קרקעי. מערכת זו נדרשת לעמוד בעומסים גוברים, הן בשל העלייה במקדם הנגר (הצטמצמות שטחים פתוחים) והן בשל שינויי תדירות ועוצמה במשטר הגשמים.

כחלק מהיערכות עירונית לשינויי אקלים וצמצום סיכוני הצפה, עיריית אשדוד מקדמת תכנית אב לניקוז וניהול מי נגר. התכנית כוללת מיפוי בעיות ניקוז, קביעת פשטי הצפה לנחל לכיש, והנחיות לתכנון תשתיות ירוקות לשימור מים והפחתת עומסי נגר באזורים בנויים. היא משתלבת במדיניות הארצית של המשרד להגנת הסביבה ומעודדת פתרונות מבחרים כמו מתקני השהייה וחלחול, בדגש על אזורי תעשייה ושכונות ותיקות. בנוסף, בכל פרויקט חדש נדרש כיום סעיף חלחול עם החדרה של 15%-20% מהיקף השטח.

פרויקטים מרכזיים בתחום ניהול נגר עילי:

- פארק בן גוריון: תכנון לאגירת 5,000–10,000 מ"ק מי נגר לצורך חלחול – שלב תכנון הושלם (2025), לקראת אישורים וביצוע.
- גן הלוחמים: מאגר השהייה וחלחול להפחתת הצפות.
- גבעת יונה: תכנון מאגרי השהייה וחלחול – לביצוע ב-2025.
- אזור תעשייה 5: הקמת בריכת חורף שתיתן מענה הידרולוגי לשטח של כ-3,000 דונם.

פרויקטים שבוצעו למניעת הצפות ושדרוג מערכות ניקוז וביוב:

- רובע ג' (הפלמ"ח): הוקם קו ניקוז חדש בשווי 1.5 מיליון ₪, לפתרון בעיה ארוכת טווח.
- התקנת קולטן רב-תכליתי – לראשונה באשדוד: הקולטן החדשני נותן מענה יעיל לניקוז מי גשם באזורים נמוכים בעיר במיקומים הבאים: 2 בשדרות משה דיין, 2 בשדרות בני ברית ו-1 באזור התעשייה הצפוני, ברחוב הבטיחות.
- רחובות בן עמי ובני ברית: הוחלפו קולטנים ישנים.
- רחוב ז'בוטינסקי (מפעל הפיס): בוצע קו ניקוז חדש למניעת הצפות בלובי.
- רובע ד' (השייטים): הוקם קו ניקוז חדש.
- רחוב המעפילים: הוקם קו ניקוז והוחלפו קולטנים.
- רובע י"ג: ב-2022 החלה הקמת מאגר חירום לתקלות בתחנת הביוב.
- תחנת בזק (מרכזית): בניית מאגר חירום לביוב החלה ב-2022.
- שדרות הפרחים: קו ביוב ישן הוחלף והוגדל (מתקופת שנות ה-60).
- 2023: תוכננו פרויקטים נוספים להחלפת קולטנים בשכונות עם בעיות הצפה, למשל יצחק הנשיא.
- סה"כ הושקעו קרוב ל-8 מיליון ₪ בפרויקטים הנ"ל בשנים 2022-2023.

היערכות לחורף – הקמת מטה חורף: הרשות התקינה מס' חיישנים שמתריעים

לקראת הצפות של ביוב ועליית מפלס מי הגשמים. החיישנים מורכבים באזור הנחל והים ויש מצלמות המתרעות לפני הצפות. האפליקציה מותקנת בטלפונים הניידים של בעלי התפקידים בעיר ומתריעה להם טרם אירועים אלו. חיזוי אירועי מזג אוויר קיצוניים בשילוב טכנולוגיה פורצת דרך TOMORROW.IO הכוללת תכנית היערכות המסווגת לרמות כוננות 1-4, על ידי שליחת התראות למערך כוח אדם בחירום עם הגדרת המשימות כפי שנכתבו בתוכנית. תגבור מוקד 106, ניהול צוותי שטח, העמדת כלים בכוננות כגון: פריסת משאבות, הצבת מנוף וצוותי סיור קולטנים. כל זאת במקביל לפרסום הודעות לתושבים בכלל המדינות הקיימות. בעזרת היערכות מוקדמת ומקצועית של כלל אגפי העירייה וצוותי הביטחון ניתן לאפשר שמירה על חיי התושבים, שגרת החיים, צירי תנועה פתוחים ומניעת הצפות.

עבודות תשתית – נחל לכיש

- בשנת 2024 ביצעה רשות הניקוז בשיתוף עיריית אשדוד עבודות תשתית נרחבות להרחבת ערוץ נחל לכיש, באמצעות הנמכת פשטי הצפה – בהיקף תקציבי של כ-16 מיליון ₪.
- מקטע ראשון: בוצע בין צומת עד הלום לתחנת הגידרומטרית של מקורות, במטרה למנוע הצפה של ציר שדרות ירושלים – אירוע שהתרחש בעבר, בשנת 1993.
- מקטע שני: מתוכנן לשנת 2026 – מהתחנה הגידרומטרית ועד לנקז אל"ת"א, לאורך של כ-1 ק"מ, ונמצא בתהליך תכנון ותקצוב.
- בהמשך לתכניות אלו, נדרש מרשות הניקוז לבחון פתרונות ישימים ליצירת מאגרי מים לאורך נחל לכיש, על רקע ההיקפים המשמעותיים של מים – כ-20 מיליון מ"ק בשנה – המזרמים לים ללא אגירה, ניצול או שימוש חוזר.

3.3 צמצום צריכת המים לגינון הציבורי ע"י שדרוג וייעול מערך ההשקיה

בהתאם ליעדי ההתייעלות בניהול משאבי המים, בוצעו מספר צעדים משמעותיים בשיטות ההשקיה בעיר:

- 1. השקיית עומק לעצים:** טכנולוגיית השקיה זו נוספה בשנתיים האחרונות לכ-1000 עצים, במסגרתה מותקן מכלול השקיה וטפטפות בתוך שרוול PVC בעומק של כ-60 ס"מ. כך, המים והדשן מועברים ישירות לבית השורשים, דבר התורם להתפתחות העץ ומייעל את השימוש במים ובדישון הכימי.
- 2. בקרת השקיה חכמה:** נמשך שדרוג ארונות ההשקיה והתקנת בקרי השקיה עם שליטה מרחוק, המחברים לתחנות מטאורולוגיות. מערכות אלו מעדכנות את תכניות ההשקיה בהתאם לתנאי מזג האוויר ולרמות ההתאדות בפועל.
- 3. ניסויים מבוקרים:** מתבצעים ניסויי שדה הכוללים התקנת חיישני לחות בעומקים שונים (בין היתר בשתילות ורדים), המפעילים את ההשקיה באופן אוטומטי לפי רמת הרטיבות בקרקע.
- 4. חיסכון במים בצמחייה:** מרבית הצמחייה הנשתלת כיום הינה חסכונית במים, ברובה ממינים ארץ ישראלים.
- 5. חיפוי ביער המאכל:** ביער המאכל באשדוד (כ-13 דונם) בוצע חיפוי כולל של הקרקע ברסק גזם, המקטין התאדות, שומר על לחות הקרקע וחוסך במים. הרסק מופק בשטח באמצעות מרסקת שנרכשה לצורך זה ומופעלת בעונות הגיזום, לענפים עד 8 צול - מהלך זה מהווה חיסכון בעלויות השינוע והפינוי ושמירה על חומר אורגני איכותי ליער המאכל.
- 6. מערכת בקרה מרחוק:** השקיית רוב שטחי הגינון הציבורי נשלטת מרחוק וכוללת בקרה על ספיקה. במקרים של פיצוצי צנרת או חריגות, המערכת מתריעה ועוצרת את ההשקיה באופן אוטומטי לחיסכון נוסף במים עד לביצוע התיקון בשטח.
- 7. בקרה פנימית לדליפות מים:** הותקנה מערכת בקרה פנימית ייעודית במיקומים בהם קיים סיכון לדליפות מים, כגון גינות ציבוריות שבהן קיים מרחק פיזי בין שעון המים לארון ההשקיה. המערכת מאפשרת ניטור יומי של נתוני הצריכה, ומפוקחת באופן שוטף ע"י גורמים מקצועיים ברשות, במטרה לאתר בזמן אמת חריגות או חשד לדליפה ולמניעת בזבז מים.
- 8. השקיה מותאמת אקלים:** כלל תכנוני ההשקיה בשטחי הרשות מבוצעים בהתאם לעונות השנה ובהתאמה מדויקת לשטחים ייחודיים כגון: יער המאכל, פארק אקולוגי, גינות קהילתיות, בוסתנים ועוד.

4. צמצום והפרדת פסולת

4.1 הצבת מכלי איסוף פסולת למחזור ברחבי הרשות המקומית לפי סוגיה:

אגף תפ"ח (תברואה, פיקוח וחניה) בעיריית אשדוד מוביל את פעילות העירייה לשמירה על הסדר הציבורי, הניקיון, ואיכות חיי התושבים – מתוך מחויבות לסביבה עירונית נקייה, ירוקה ומטופחת, ובהתאם לחזון ראש העיר. האגף פועל במגוון תחומים, כאשר תחום המחזור הוא מרכיב מרכזי ובלתי נפרד מהעשייה העירונית. בשנת 2024 קידמה העירייה שורה של פרויקטים משמעותיים בתחום: הרחבת שירותי המחזור, החלת חוק האריזות, פינוי גרוטאות רכב, פיתוח מערכות בקרה ממוחשבות לפינוי אשפה ועוד. כיום פועלים בעיר 21 מוקדי מחזור לפסולת מסוגים שונים – זכוכית, טקסטיל, נייר, פלסטיק ופסולת אלקטרונית. בהתאם לחוק האריזות שהוחל ב-2023, פחים כתומים הוצבו ברחבי העיר, ובשנת 2024 הורחבה הפריסה גם לרצועת החוף ומוקדים נוספים.

נייר: ברחבי הרשות מוצבות כ-550 עגלות למחזור נייר ועיתון, לצד מעל ל-100 מתקנים במבני ציבור. בבנייני הרשות קיימים פחי מחזור בכל המשרדים, המפונים אחת לשבוע. בנוסף, במסגרת עידוד המחזור, הוצבו מתקני איסוף אישיים ליד עמדות העובדים.

קרטון: ברשות מוצבים כ-127 קרטוניות, 3 פעמים בשבוע מתקיים פינוי ובכל יום מהמרכזונים. איסוף של כ-7,100 טון בשנה.

פלסטיק ואריזות: ברשות מוצבים כ-988 מתקני מחזור לאיסוף אריזות. פעמיים בחודש מתקיים פינוי. בשנת 2024 מחזור הציבור בזרם זה כ-436 טון במהלך השנה.

זכוכית: ברשות מוצבים 77 מתקני מחזור זכוכית. פעם בחודש מתקיים פינוי. עד סוף שנת 2025 מתכננת הרשות להכפיל את כמות מחזוריות הזכוכית במטרה להנגישם לציבור.

פסולת אלקטרונית וסוללות:

הוצבו 6 מוקדי מחזור גדולים, לאיסוף סוללות ופסולת אלקטרונית זעירה ברובעים.

הוצבו 40 מתקנים לאיסוף סוללות ופסולת אלקטרונית, בכלל מנהלות הרובעים, בניין העירייה, מח' הרווחה ובמרכזים הקהילתיים. במהלך שנת 2025 מתכננת העירייה להרחיב פריסת 40 מחזוריות לפסולת אלקטרונית בכל הרובעים ובכך לאפשר נגישות למחזור פסולת זו.

פח ירוק לביגוד לשימוש חוזר **טקסטיל:** זרם זה הוסר עקב היעדר פתרונות קצה בארץ וסגירת מסלולי ייצוא בעקבות הלחימה, קבלני הפינוי נאלצו להפסיק את איסוף פסולת הטקסטיל. מועדונים קהילתיים למכירת יד 2: "הביגודית" מטעם ויצ"ו ומקלט ה"בגד זול" מועדונים אלו משמשים מרכז לאיסוף תרומות בגדי יד שניה מהתושבים ומכירתם בעלות סמלית למעוטי יכולת ולפוני שירות הרווחה. במקומות אלו מתקיימים מפגשים קהילתיים בנושא שימוש חוזר. בנוסף, מזה מספר שנים התאגדו קבוצות תושבים און ליין ואוף ליין שמחליפות ביניהם בגדים וחפצים ומקיימות מסיבות החלפת בגדים וקבוצות וואטסאפ ייעודיות למסירה והחלפה. מחלקת איכות הסביבה תומכת במיזמים אלו במסגרת קהילת אבוקדו-קהילת הקיימות של אשדוד וכן מפרסמת את כל האפשרויות לתרומת חפצים בעיר על מנת למנוע פסולת.

פינוי פסולת בניין (שיפוצים) מבתי תושבים: שירות ייחודי לאיסוף פסולת שיפוצים מבתי התושבים מבוצע ע"י היחידה לאכיפה סביבתית בעיריית אשדוד, בשיתוף מנהלות הרבעים, השירות החדש מגדיר שיטה אחידה והסדרת הליכי פינוי פסולת עבור בעלי בתים וקבלני שיפוץ ומתמודד עם נושא מטריד שמייצר מפגעי סביבה ומסב נזק בשטחים פתוחים. התושב יכול לרכוש "שק-ביגבג" בתמורה לתשלום סמלי, והעירייה מפנה את פסולת השיפוצים לאתר מורשה שגם ממחזר את פסולת הבניין, תוך שמירה על איכות הסביבה, משאבי הטבע העירוניים והעלאת המודעות לפסולת בניין. סך הפסולת שפונתה בשנת 2024 כ 1329 טון. ראה סעיף 4.3

פסולת בניין קבלנים: במסגרת היתרי הבנייה, מחויב כל קבלן להצבת מתקן לאיסוף נייר, פחים של פסולת ביתית (טמונים) וכדומה. במקומות עסקיים ידרשו בעלי העסקים במסגרת ההיתר להציב דחסני / מכבשי קרטונים בהתאם לתנאים ומצב השטח. העירייה הרחיבה את הבקרה על הקבלנים ועל תחנת המעבר למניעת הכנסת פסולת בניין לאשפה הביתית. במהלך פיתוח תשתיות בעיר, במידה והפיתוח נעשה על אתר פסולת פיראטית, הקבלן מחויב למחזר את פסולת הבניין וחלק מהחומר משמש לפיתוח עצמו. ראה סעיף 4.5

4.2 תכנון / קיום תכנית להפרדת אשפה

תכנון שיפור ושרוג המרחב הציבורי :

בשנת 2024 אושר תב"ר בסך 25 מיליון ש"ח לשרוג פני העיר בתחום הניקיון והמחזור. התקציב כולל הקמת נקודות ריכוז פסולת רובעיות, שדרוג משטחי גזם, שיפור סביבת טמוני הקרקע ורענון קרטוניות – כולל רכישת 70 חדשות. בנוסף, הוכנסו עובדי סיירת לניקיון שטחים פרטיים בשכונות ותיקות. בוצע פרויקט ניקיון עירוני כולל, הושלמה התקנת טמוני קרקע מעוצבים, הוחלפו פחי אשפה אישיים לתושבים עקב בלאי, חודשו מיכלים למחזור זכוכית, והחלה תכנית לפיתוח יכולת ניווט לנקודות מחזור בעיר. במסגרת התב"ר בשנת 2025 הרשות מתכננת השקעה של כ 13.5 מיליון לצורך שדרוג סביבת הטמונים, חידוש הקרטוניות הנמצאות במרחב הציבורי בעלות של כ- 700 אש"ח, הושקעו כ- 500 אש"ח במטרה לשרוג את נקודות ריכוז הפסולות הגושית. בתכנון השקעה של כ- 500 אש"ח נוספים ע"מ להציב תוספת של 50 משטחי גזם וגרוטאות משודרגים ובכך לאפשר לתושבים נגישות להשלכת פסולת גושית וגזם.

פעולות ברשות במסגרת התכנית למחזור ושיפור הניקיון בעיר: נבנו שני צוותי סיירת עובדים עם כלי עבודה למתן מענה לשכונות ותיקות ואזורי התעשייה, הסיירת הוקצתה בעיקר לרובעים ישנים ולבניינים ללא יכולת ניהול/וועד בנין במטרה לשפר את סביבת מחייתם ע"י עידוד הצטרפותם לפרויקט החצרנות בעלות סמלית ובכך מאפשר להם תחזוקה וגינון שוטף באופן רציף וקבוע. הרשות שמה דגש על מקסום משאבי הניקיון ובכלל זה הצבת שוטפים גם גרניק לשטיפה בלחץ על מכוונות הטיאוט כמכפיל כח בניקיון המרחב הציבורי ובכלל זה שטיפת מדרכות ושבילים, מרכזונים וסביבת התושב, הצבת השוטפים שיפרה באופן משמעותי את רמת השירות לתושב בתקופה בה קיים מחסור בעובדי ניקיון המחייב חשיבה יצירתית למקסום אמצעי הניקיון ומעבר מצוות עובדים לשימוש במיכון.

הטמעה והסברה בקרב התושבים:

אגף תפ"ח (תברואה, פיקוח וחניה) מפעיל יחידת פניות ציבור ייעודית למענה בנושאי פסולת ומחזור, לצד המוקד העירוני 106 שמעודכן באופן שוטף בתכניות הפיננציוניות השונות. מרבית הפניות עוסקות בפינוי פסולת בנייה, מיקומי השלכה מורשים, ימי פינוי גזם לפי רובעים ועוד.

לצד זאת, מופעל 'מוקד רואה' שתומך בפיקוח ואכיפה מול מפירי חוק – לרבות תיעוד השלכת פסולת בנייה, נזילות שמן ודלק מכלי רכב ודיווח ישיר לצוותי שטח. לקראת חג הפסח 2024 הופצו פרסומים במדיה ובעיתונות המקומית הכוללים הנחיות לפינוי, וכן רשימת עמותות המקבלות חפצים לשימוש חוזר במקום השלכה לפח. בנוסף, ב-2024 חודשו שלטים על פחים טמוני קרקע, המציינים את ימי הפינוי והוצאת פסולת גושית וגזם לפי רובעים. ברחבי העיר קיימות עמדות ייעודיות להשלכת גזם ופסולת גושית, כולן משולטות עם הנחיות ודגשים לתושבים – כחלק מהמאמץ לשמור על עיר נקייה, מסודרת וברת קיימא.

עידוד שימוש חוזר: מעבר לפרסומים שמעודדים שימוש חוזר לקראת חג הפסח, הרשות במסגרת שיתוף פעולה עם קהילת "אבוקדו", מעודדת יוזמות קהילתיות כמו הפינג'יד - 2, מסיבות החלפת בגדים, ופרסום חפצים למסירה או מכירה.

עידוד הפרדת פסולת בבתי הספר: איגוד ערים אשדוד חבל יבנה בשיתוף אגף החינוך בעיריית אשדוד, שם לו למטרה להגברת המודעות בכלל נושאי איכות הסביבה דגש עידוד הפרדת פסולת (כגון: סוללות, אלקטרוניקה, נייר ובקבוקים) ע"י שילוב מוסדות החינוך בתוכנית ההסברה העירונית ובכלל ערוצי המדיה השונים, לרבות הפעלת הצגות ופעילות מעולם המחזור והשמירה על הסביבה.

4.3 כמות ההטמנה שנעשתה ביחס לשנה קודמת

בשנת 2024 כמות הפסולת שהוטמנה מתוך הפסולת שנכנסה מאשדוד בלבד עמדה על כ-103,925,115 טון- לעומת כ-82,853,880 טון בשנת 2023. לציין שזאת לפני השלמת פריסת הזרם הכתום (פחים כתומים למחזור אריזות) ברחבי אשדוד, כך שנתון זה צפוי להשתנות לאחר יישומו המלא של ההליך.

שיעור המחזור בשנת 2024 אשדוד עומד על 25%, לעומת 20.29% בשנת 2023, זאת בזכות הארגון והפריסה המותאמת ברחובות ובמרכזים המסחריים ושיתוף הפעולה של התושבים.

מצ"ב טבלה - ריכוז כמות מתקני המחזור בעיר אשדוד וכמויות המחזור לשנת 2024

זרם המחזור	כמות מתקנים	כמות טון בשנה	הערות
קרטון	129	3274	
פלסטיק ואריזות	988	436	
זכוכית	77	26	
אלקטרונית	40	1131	לקראת אמצע 2025 יוצבו מתקנים חדשים
טקסטיל	0	0	
נייר	550	271	
בניה	2868	1329	מתקני באלות

4.4 % צמצום פסולת במוסדות הרשות המקומית

- **חסכון בנייר:** חסכון בנייר מתבצע באמצעות מערכת ניהול מסמכים המאפשרת לנהל את כל מסמכי האופיס, סריקות, מיילים ומייתרת את הצורך בהדפסה של מסמך. בכל המדפסות ברירת המחדל הוגדרה להדפסה דו צדדית.
- **ארכיון עירוני דיגיטלי:** הושק בשנת 2023 לרגל חגיגות 67 להיווסדה של העיר, מהווה פריצת דרך בתחום שימור המורשת העירונית בישראל. מדובר בארכיון הדיגיטלי הראשון מסוגו בארץ, המאפשר גישה מקוונת ונוחה למגוון חומרים היסטוריים – מסמכים, תצלומים, כרזות, פרוטוקולים, סרטים תיעודיים ועוד. הארכיון מהווה משאב חשוב לחוקרים, תלמידים, עיתונאים ותושבים וממשיך להתרחב תוך הנגשת תולדות העיר לקהל הרחב. ייחודו בכך שאין צורך להגיע פיזית לארכיון – ניתן לבצע חיפוש, צפייה והזמנת חומרים ישירות מהמחשב או מהטלפון הנייד, תוך קבלת הקבצים לדוא"ל האישי. מודל תפעול זה משתלב עם חזון העיר להפחתת השימוש בנייר ולשמירה על איכות הסביבה. בנוסף הארכיון משמש כמרכז מבקרים פתוח לציבור.
- **שימוש בכלים רב פעמיים:** בהנחיית ראש העיר יש להשתמש רק בכלים רב פעמיים בישיבות המועצה וכיבוד בריא כגון מים בקנקנים, מגשי פירות וירקות.
- **הנפקת חשבוניות וקבלות דיגיטליות:** ברשות הנפקת חשבוניות, קבלות, הודעות תשלום, ארנונה, חידוש רישיון עסק ועוד, מתבצע באופן דיגיטלי.
- **אגף אירועים:** הפקת חוברות אירועים דיגיטליות, רכישת הכרטיסים לכל ההופעות והפסטיבלים בעיר מתבצעת באופן דיגיטלי ללא צורך בהדפסת כרטיסים, הם נשלחים ישירות במסרון/מייל לרוכש.

4.5 צמצום אזורי השלכת פסולת בלתי חוקית (אכיפה)

היחידה לאכיפה סביבתית בעיריית אשדוד הוקמה בשנת 2010 כחלק מחזון ראש העיר "אשדוד – עיר חכמה ומקיימת", אשר רואה בשמירה על איכות הסביבה ובמשאבי הטבע העירוניים ערך עליון לטובת התושבים והדורות הבאים.

מטרת היחידה היא לאכוף את חוקי המדינה בתחום הסביבה, באמצעות פקחים מוסמכים המורשים לנקוט בהליכים פליליים ולהטיל קנסות משמעותיים על עבירות כגון: הזרמת תשטיפים, השלכת פסולת, פגיעה בניקיון המרחב הציבורי ועוד. ליחידה מערך סיורים יומי יזום במוקדים רגישים – אזורי תעשייה, עוטף נחל לכיש, אזורים מרוחקים או בעלי נגישות מורכבת – זאת כחלק ממדיניות מניעה. מאז הקמתה, נרשם שיפור משמעותי ברמת הציות, כולל אפס הזרמות של מזהמים מאזור התעשייה לנחל לכיש.

בנוסף, היחידה מסייעת בפינוי פסולת בניין מבתי תושבים – באמצעות אספקת שקי ה"באלות" המחולקים ע"י מנהלות הרובעים לתושבים במחיר מסובסד ותיאום מועדי פינוי עם התושבים. (ראה סעיף 4.1).

האכיפה מתבצעת גם בסיוע מצלמות מוקד רואה המהוות כלי נוסף לאיתור ותיעד משליכי פסולת בניין / פסולת מזהמת במרחב הציבורי ובשטחי הרשות. מערכת מוקד רואה, המונה מערך של כ-1,200 מצלמות אבטחה, היא חלק משמעותי מהתשתית העירונית – המסייעות לכך שהעיר זוכה להכרה ולמיקומים ראשונים במדדי ביטחון ושירות לתושב בזכות פריסה זו – ובזכות הצוותים המקצועיים שפועלים 24/7 – אנו מצליחים לשמור על ביטחון התושבים, למנוע אירועים ולתת מענה מהיר ואפקטיבי.

פעילות היחידה לאכיפה סביבתית בתחום פסולת בנייה - נתונים לשנת 2024:

1. כמות פסולת בנייה שפונתה – 604.61 טון.
2. כמות באלות שנמכרו לתושבים - 1867 .
3. כמות ימי פינוי נוהל מתואמת ברחבי העיר - 68 ימי פינוי.
4. דוגמאות לחלק ממבצעי פינוי פסולת שבוצעו בשנת 2024:

יוני 2024 - פינוי פסולת בנייה במע"ר, אפריל 2024 - פינוי שלטים לא חוקיים שהוצבו ללא היתר

יולי 2024 - פינוי מערום פסולת בנייה ברח' דב גור, ללא תמונות בשנת 2024 הוגשו 8 כתבי אישום בנושאים הבאים: הזרמת תשטיפים לרשות הרבים, השלכת חפצים מרכב לרחוב ושפיכת חומרי בנייה בשטח ציבורי.

פעולות לתעשייה ירוקה בנושא טיפול באשפה תעשייתית:

אגף רישוי עסקים בעיריית אשדוד בשיתוף איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד-חבל יבנה והמשרד להגנת הסביבה, דורש עמידה בתנאים סביבתיים כתנאי לקבלת רישיון עסק. הדרישות: טיפול ואחסון תקני בפסולת, למניעת פגיעה בסביבה – לרבות ריחות, מזיקים או תשטיפים וכן פינוי הפסולת בתדירות נאותה ובאמצעות גורמים מורשים, בצירוף הצגת אישורי פינוי. עסקים נדרשים גם לעמידה במגבלות זיהום מים וקרקע ולביצוע סקרים סביבתיים בליווי איגוד ערים כגון: טיפול, מניעה ושיקום. דרישות נוספות כוללות התקנת מפרידי שומן (עסקי מזון), הפחתת רעש, מניעת פליטות מזהמים, ושמירה על ניקיון וסדר במתחם העסק וסביבתו, בהתאם לרגישות הסביבתית שלו.

5. חומרים מזיקים

5.1 שימוש בחומרי הדברה ידיותיים לסביבה

מחלקת ההדברה משתמשת בחומרי הדברה המאושרים על ידי המשרד להגנת הסביבה על פי מדרג ובהמלצתם הוכנסו לשימוש אמצעים ידידותיים בלבד {חומרים שנפסלו לשימוש הוצאו מרשימות הרכש}.

הפעילות ההדברתית מבוצעת באופן יזום על פי תכנית עבודה שנתית שהוכנה על ידי יועץ אקולוגי חיצוני, שמטרתה מניעת מפגעים תברואתיים. התכנית כוללת ניטור מזיקים וביצוע פעולות מותאמות לעונות השנה. במקביל, איגוד ערים לאיכות הסביבה מבצע ניטור נוסף בעיר ובמעטפת סביבתה, כולל באזור הנחל, והממצאים מועברים לרשות באופן שוטף לצורך תיאום טיפול מיטבי לטובת בריאות ורווחת התושבים.

5.2 האם ההדברה מניעתית או תוצאתית?

לרוב ההדברה היא תוצאתית ולא מניעתית כלומר, היא אמורה להתבצע רק כאשר קיים מזיק ממשי ולא כצעד מניעתי מראש, הדברה מניעתית אסורה על פי חוק.

- ההדברה בתחום המזיקים והמחלות בצמחים הינה הדברה תוצאתית בשל ניטור המזיק, בתחום העשבייה נעשית הדברה מניעתית.
- בנחל לכיש מבצע האיגוד ניטור יתושים בתדירות שבועית והדברת זחלי יתושים על פי הצורך באמצעות מדביר מוסמך. הדברת זחלי היתושים נעשית באופן יזום כפעולת מנע קבועה, ולא בעקבות תלונות, זאת בהתאם לתכנית עבודה סדורה.

5.3 תכנית עבודה לניטור מזיקים

אגף נטיעות ופיתוח מנטר את המזיקים בהתאם לעונות השנה, על פי היכרות עם המזיקים הידועים והמזיקים הפולשים החדשים המתפרסמים מעת לעת ע"י המשרד להגנת הסביבה ומשרד החקלאות. מידע לתושבים מתפרסם בהתאם לעונות השנה, בעיקר לפני הקיץ אודות דרכי מניעה וטיפול במפגעי יתושים, זבובים, מכרסמים וכדומה. במסגרת הפרסום, ישנן הנחיות לטיפול וניטור מוקדי מים עומדים.

פרסומים נוספים נשלחים על ידי מנהלות הרובע, אשר מפרסמים את כלל הפעולות הנדרשות מהתושבים בנושא המזיקים באמצעות: המדיות השונות, וועדי הבניינים ומוסדות החינוך בעיר. בנוסף, מתקיימות פגישות בנושא עונת המזיקים בראשות מנהל אגף תפ"ח,

עם כלל הגורמים מהישובים הסמוכים, לרבות הגופים הגדולים ברשות ובסמוך אליה, ביניהם: נמל אשדוד, יישובי באר טוביה וכדומה, מטרת הפגישות היא העלאת המודעות ומציאת המענה הנדרש לטיפול במפגעי הקיץ הפוטנציאליים. ניכר כי קיימת ירידה משמעותית במפגעי התברואה המשפיעים על התושב בדגש על טיפול במקורות המים העומדים המשפיעים על התפרצות היתושים.

5.4 בדיקת אסבסט – מדיניות שימוש ותכנית פינוי

כמידי שנה, מוגש דוח היחידה לאכיפה סביבתית באגף רישוי עסקים ואיכות הסביבה, המתעד דיווחים על פסולת חומ"ס (חומרים מסוכנים) שהושלכה בסביבת העיר אשדוד.

- על פי הנתונים לשנת 2024, לא התקבלו דיווחים על השלכת פסולת חומ"ס בעיר.

הדוח מפורסם בהתאם לסעיף 6א' לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, ולתקנות חופש המידע (העמדת מידע לאיכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009.

במקביל איגוד ערים אשדוד-חבל יבנה מפעיל שני סוקרי אסבסט מוסמכים, המספקים לעירייה חוות דעת מקצועיות עבור מבני ציבור בתחומה ומסייעים למשרד להנה"ס בפיקוח על עסקים באזורי התעשייה והמסחר. חוות הדעת כוללת סיור בשטח, הערכת מצב והנחיות לטיפול או הסרה של אסבסט בהתאם לתקנים הנדרשים. תהליך זה מתבצע מול קבלני אסבסט מורשים ומלווה באישורי המשרד להגנת הסביבה, עד להטמנה מוסדרת באתר מורשה.

על פי חוק האסבסט והאבק המזיק, האחריות לפינוי האסבסט מוטלת על בעלי הנכס, והפינוי מחויב להתבצע באמצעות קבלן אסבסט מוסמך ובתיאום מלא עם הרשויות הרלוונטיות.

בשנת 2024, במהלך מבצע "חרבות ברזל", נקראו סוקרי האסבסט של האיגוד לאתרי נפילת טילים באשדוד ובאזורי התעשייה הסמוכים, שם זוהתה נוכחות אסבסט במבנים שנפגעו, זאת כחלק מהיערכות למניעת סיכון סביבתי ובריאותי.

6. עידוד שימוש בתחבורה

6.1 מערכת לניהול ובקרת היסעים של עובדי העירייה

ניהול ובקרת צי הרכב והנהגים המשמשים את הרשות

קיימות מערכות רבות למעקב אשר בפועל מביאות לחיסכון בנסיעה ובכך בצריכת דלק חיהום אור:

מערכת דיווח: על רכב עומד מונע מעל 15 דקות - המערכת הוכיחה את יעילותה בכך שכמות הרכבים המונעים שלא בתזוזה ירדה בצורה משמעותית, מעשרות ליחידות בודדות. בכך, תרמנו להפחתת זיהום האוויר ומתקיים חסכון משמעותי בצריכת הדלק.

ייצור פוליגונים: במערכת האיתורן לכלל הרכבים התפעולים למניעת יציאה של הכלים הייעודיים מאזורם התפעולי.

הוגדרו **מקומות חנייה** לכל הרכבים התפעוליים בסיום יום עבודה והוכנסה מערכת המתריעה על רכב שלא נמצא בחנייה שנקבעה לו.

מערכת safety: לפיקוח על התנהגות הנהג בזמן נהיגה - מערכת זו מדווחת אונליין על חריגות בנהיגה כגון: תאוצות, בלימות, עקיפות, חריגות במהירות, פניות חדות, מעבר מנתיב / עקומות. השימוש במערכת זו, תרם רבות לבטיחות הנהגים ושמירה על הולכי הרגל, כמו כן מקטין את זיהום האוויר.

מערכת ניהול צי רכב: בשם TRAXI המבצעת ניהול חכם ודיגיטלי לצי הרכב והנוהגים בארגון. מערכת WEB - מאפשרת ניהול מרחוק. החתמות טפסים בצורה מקוונת ובכך מונעת הגעת אנשים להחתמה במשרדים, דיגיטציה - מונעת עבודת ניירת והדפסות נייר, המערכת מדווחת אונליין על כמות קילומטרים של כל רכב, דבר הגורם לביצוע טיפולי רכב במועד ובכך עוזרת למניעת זיהום וחסכון בדלק.

מחלקת רכב ובטיחות בתעבורה מקיימת פעמיים בשנה **כנסי בטיחות** לכלל נהגי העירייה ומעבירה מצגת, שבה יש פרק ייעודי כיצד ממזערים זיהומי אוויר ואיך יש לנהוג בצורה בטוחה וידידותית יותר לסביבה, כל זאת כדי לקדם את הרשות לירוקה יותר.

מצ"ב נתוני צריכת הדלק לשנת 2024:

בשנת 2023-2024 העירייה ירדה בצריכת הסולר כ- 6%
 בשנת 2023-2024 העירייה ירדה בצריכת בנזין כ- 3%
 חזרה למרות גידול הצי ב- 5%

ניתן לסכם שבזכות המעבר לצי רכבים חשמליים, נרשמה מגמת ירידה בהוצאות צריכת הדלק ובהפחתת זיהום האוויר - חיסכון כלכלי וסביבתי שמקדם עיר נקייה ובריאה יותר.
 * ראה גרף מצורף:

6.2 תכנית הצללה עירונית

חזון ראש העיר מגדיר את אשדוד כעיר לכל תושביה, מבטיחה ומקיימת שיפור מתמיד באיכות החיים. אשדוד היא עיר מתוכננת מן היסוד, אשר מבוססת על תפיסה חברתית וסביבתית שהתעדכנה תוך כדי התפתחות העיר. בעת הזו, כאשר התחזיות מצביעות על כך שאנו עומדים לפני הליך שינוי אקלים קיצוני, העיר נדרשת לנקוט בפעולות סביבתיות משמעותיות להפחתת השפעת שינויים אלו על המרחב העירוני.

עיריית אשדוד והעומד בראשה שמו בשנים האחרונות דגש על נושא התמודדות עם שינויי האקלים ורואים ביער עירוני אמצעי חשוב לכך. החזון הוא להמשיך לפתח את היער העירוני האשדודי.

יער זה, ייהנה מתשתיות מתאימות, טיפול נכון והשקיה מספקת. עצי היער העירוני באשדוד ישגשו, יתנו צל על מרחבי ההליכה, יפחיתו את אפקט אי החום העירוני, יגדילו את המגוון הביולוגי ויספקו איכות חיים לתושבי העיר. קהילת היער הינה, ותמשיך להיות, שותפה לפיתוחו של היער העירוני האשדודי. המודעות לשימור עצים ותיקים וטיפוחם תתחזק ותחזק את החוסן האקלימי והחברתי של היער.

בהתאם לחזון ראש היער, גובשה התוכנית האסטרטגית להצללת המרחב הציבורי, שמטרתה ליצור שטחים מוצלים, להפחית את הטמפרטורה במרחבים העירוניים ולקדם את ההתמודדות עם השפעות משבר האקלים.

אשדוד זוכה כל שנה בדגל היופי – התחרות היוקרתית בישראל המודדות לא רק את ההשקעות ואת תכניות העירוניות, אלא גם בוחנת ראות ושינויים מחוללי סביבה. לא בכדי אשדוד מטופחת, ירוקה, ידידותית ומאירת פנים.

התוכנית האסטרטגית להצללת המרחב הציבורי באמצעות עצים בעיר אשדוד היא פרי יחמה משותפת של עיריית אשדוד ושל "דרך צל" - המרכז ליעור עירוני והצללה במועצה הישראלית לבניה ירוקה והיא נתמכת וממומנת על ידי המשרד להגנת הסביבה ויד הנדיב.

פרויקט ההצללה החל לפעול כשנה לפני התכנית האסטרטגית, התוכנית נגזרת ממדיניות ארצית שנוסחה בהחלטת ממשלה מס. 1022 ובתוכנית האסטרטגית הלאומית להצללת המרחב הציבורי באמצעות עצים ששמו למטרה להקטין את אפקט אי החום העירוני ועודד הליכתיות באמצעות הצללת עצים.

תהליך גיבוש התכנית בנוי מארבעה רכיבים/שלבם/מרכזיים: מיפוי וניתוח מצב קיים, הגדרת חזון, מטרות ויעדי התוכנית "אסטרטגיה", הגדרת הפעולות הנדרשות להשגת המטרות והיעדים שהוגדרו: "תוכנית יישום", בניית מנגנון לניטור והערכת ההצלחה והתאמה מחדש של התוכנית.

בשנת 2024, נטעו במסגרת הפרויקט 2,500 עצים בעלות כוללת של כ-5 מיליון ש"ח, עם השלמת השתילות בשנת 2025 נגיע ליעד שהוצב שתילת 6,100 עצים {שתילות כוללת לשנים 2023-2025 בשכונות קיימות, לא כולל שתילות עצים בשכונות חדשות} בתקציב של 16 מיליון ש"ח.

במסגרת בניית התוכנית, מיפה אגף הנטיעות את הרחובות בהם קיים מחסור בהצללה, כמו כן פארקים שבהם נדרשת הצללה נוספת ואזורים שיקבלו צל מרבי עם שתילת העצים או לאחר צמיחתם וכן החלפת עצים "תקועים" או עם בעיות בטיחות/בריאות וכד'.

מודל צל- כלי עזר לפרויקט ההצללה באמצעות מודל simplex מאפשר צילום תלת מימדי ותרמי המספק תמונה ומיפוי הצל בכל שטחי היער דגש שטחים ציבוריים, צילום

זה מאפשר איתור אזורים אסטרטגיים חמים יותר בעיר והגדרתם כ-איי חום בהם ישנה עדיפות לנטיעת עצים במרחב הציבורי.

כיום {מאי 2025} ההערכה היא שבשטחים ציבוריים ברשות יש כ-55 אלף עצים. כמו כן, בתכנון גנים חדשים, ההנחיה הינה נטיעת עצים שיתנו הצללה ל-60% משטח הגן. במסגרת הנחיות מרחביות לבניה, היזמים בפרויקט נדרשים בחניות עיליות, לנטוע לכל 3 חניות במקביל עץ ולכל 4 חניות בניצב עץ.

6.3 עידוד רכיבה על אופניים/קורקינטים

עיריית אשדוד פועלת לעידוד רכיבה על אופניים וכלים דו-גלגליים כחלק ממדיניות התחבורה הירוקה והקיימות העירונית. נכון לשנת 2024, רשת שבילי האופניים בעיר משתרעת על כ-45 ק"מ, ומציבה את אשדוד בין חמש הערים המרושתות ביותר בישראל. הרשת כוללת שבילים בולטים כמו זה שבשדרות הרצל ומסלול "סובב אשדוד", וממשיכה להתרחב – כולל תכנון תוספות משמעותיות בשכונות החדשות, שכונת נחל לכיש וקריית הספורט הנמצאות בשלבי גמר בניה.

לאורך צירים מרכזיים כמו הטיילת, נחל לכיש ופארק אשדוד ים וכלל הצירים המרכזיים {בתי ספר, תחנה מרכזית, מתחמי קניות, מרכזים מסחריים, חופי הים, פארקים ועוד} הוקמו מתקני עגינה לאופניים, עמדות תיקון ורצף של מתקני שתייה, כל אלה תורמים לחוויית רכיבה נגישה, בטוחה ונעימה, ומעודדים תושבים לוותר על הרכב ולעבור לתחבורה בת-קיימא.

בנוסף לפיתוח התשתיות הפיזיות, עיריית אשדוד מעודדת שימוש בכלים דו-גלגליים שיתופיים כחלק מהמאמץ לצמצום השימוש ברכב פרטי ולקידום תחבורה בת-קיימא. בעיר פועלות כיום שתי חברות להשכרת כלים שיתופיים: חברת Bird עם כ-650 כלים (קורקינטים ואופניים), וחברת Lime עם כ-500 כלים (קורקינטים ואופניים). הכלים זמינים במיקומים מרכזיים ברחבי העיר ומאפשרים התניידות נוחה, גמישה וידידותית לסביבה. שירות זה מהווה פתרון נגיש ומשלים למערך התחבורה העירוני ומחזק את מגמת המעבר לאמצעי תחבורה ירוקים.

6.4 עידוד הליכתיות

עיריית אשדוד פועלת לעידוד הליכתיות בעיר כחלק ממדיניות לקידום תחבורה בת-קיימא, הפחתת השימוש ברכב הפרטי, ושיפור איכות החיים במרחב העירוני. בעיר קיימת מערכת רחבה של שבילים רציפים ובטוחים להולכי רגל, המקשרים בין רובעים לבין מרכזים מסחריים, מוסדות חינוך, בריאות, שירותי דואר ועוד. במסגרת זו:

- פיתוח שבילים רציפים ובטוחים: בעיר קיימת מערכת של שבילים להולכי רגל, המקשרת בין רובעים שונים ובין מוקדים מרכזיים כמו מרכזים מסחריים, מוסדות חינוך, פארקים ציבוריים, אתרי טבע, בריאות, תחבורה ציבורית, דואר ועוד.

- הנגשת המרחב הציבורי: מושם דגש על נגישות ונוחות - הרחבות מדרכות, הצללה, שיפור ריצוף והסרת מכשולים, הנמכה והנגשה.

- מעגלי תנועה להעדפת הולכי רגל: בעשור האחרון גדלה משמעותית כמות מעגלי התנועה בעיר, מה שתורם להאטת תנועה של כלי רכב ולמתן עדיפות בטיחותית להולכי רגל.

- שילוב אלמנטים מזמני הליכה: הוצבו ספסלים, שילוט הכוונה ותאורה, המעודדים שהייה והליכה נעימה ובטוחה במרחב העירוני.

- הצללה - הגדלת שטחים מוצלים ע"י שתילת עצים לאורך שבילי הליכה, פארקים ציבוריים, הצללת מתקני משחקים ופינות ישיבה ועוד.

- מתקני שתייה זמינים ונגישים לאורך ובתוך אתרים מרכזיים בעיר - תחנות תחבורה חכמות, הטיילת לאורך החוף- נחל לכיש, כלל הפארקים העירוניים, חופי הים, אתרי טבע עירוני כמו פארק נחל לכיש ועוד.

6.5 עידוד שימוש בתחבורה ציבורית

עיריית אשדוד מקדמת מדיניות תחבורתית חכמה במטרה לשפר את איכות החיים ולהציע לתושבים ולמבקרים מערכת תחבורה ציבורית זמינה, נוחה ויעילה. הפעולות שבוצעו כוללות:

פיתוח תשתיות תומכות תחבורה ציבורית: הושלם תהליך מקיף של הקמת נתיבי תחבורה ציבורית (נת"צים) אורכיים ורוחביים לשיפור הזמינות.

תחנות אוטובוס חכמות וכוללות צגים אלקטרוניים בזמן אמת, ליצירת מערך תחבורה משולב, זמין ואפקטיבי.

נגישות לרכבת ישראל, מגוון קווי תחבורה ציבורית נגישים מכל שכונות העיר לתחנת רכבת אשדוד, עם תדירות גבוהה של נסיעות הלך ושוב למרכז העיר. כל זאת בשיתוף פעולה עם חברות התחבורה- חברת "אפיקים" במטרה לשפר את השירות, ההתאמה והזמינות לקהל המקומי.

מסופי אוטובוסים וטעינה חשמלית, הוקם מסוף טעינה חשמלי מתקדם בצמוד למרכז BIG. הנותן מענה לטעינה לצי האוטובוסים החשמליים בנוסף לצי הקיים, וכל אוטובוס חדש נדרש לעמוד בתקן של תחבורה ירוקה ונקייה.

מגוון אפשרויות תשלום באפליקציות חכמות (כגון רב-קו אונליין, אנג'וי, Mobit ועוד) לצד האפשרות לתשלום בכרטיס רב-קו פיזי, בעיקר לאוכלוסיות זכאיות.

בשנת 2024, במסגרת רפורמת "צדק תחבורתי", הוענקו הנחות בתחבורה הציבורית לתושבי אשדוד בהתאם לקריטריונים סוציו-אקונומיים ואישיים. תושבים בשכונות בדירוג 1-5 זכו להנחה של 50% ברכישת מנוי חודשי, גילאי 18-26 נהנו מהנחה של 33%, ואנשים עם מוגבלות קיבלו הנחה של 50% למנוי חודשי. חיילים משוחררים נסעו חינם למשך שנה, ואזרחים ותיקים בני 67 ומעלה היו זכאים לנסיעה חינם בכל אמצעי התחבורה הציבורית לאחר עדכון פרופיל הנסיעה.

באמצעות מהלכים אלו, אשדוד מעודדת מעבר לתחבורה ציבורית ומקדמת ניידות חכמה, נגישה וירוקה.

7. חינוך והסברה

7.1 פעילויות הסברה והטמעה של המעבר להתנהלות מקיימת בקרב עובדי הרשות

מחלקת הקיימות ואיכות הסביבה בעיריית אשדוד מקדמת פעילויות הסברה והדרכה לעובדי העירייה, במטרה להעמיק את המודעות לנושאי קיימות, אקלים ואורח חיים

מקיים. במהלך סדרת הרצאות מרתקות לעובדי עיריית אשדוד ולתושבים, בשיתוף עם מחלקת ההדרכה ומינהל משאבי אנוש. מטרת ההרצאות הייתה להגביר את המודעות ולרתום את עובדי הרשות והתושבים לתחומי הקיימות והאקלים, תוך מתן כלים פרקטיים לשיפור אורח החיים – הן ברמה האישית והן ברמה העירונית.

בנוסף, המחלקה פועלת להטמעת ערכי קיימות במערך העירוני כולו, כחלק ממדיניות עירונית ירוקה ארוכת טווח. פעילויות אלו כוללות קמפיין הסברה למעבר לכלים רב פעמיים במסגרת שיפוץ כלל המטבחונים בבניין העירייה ובמרכז לשירות לתושב.

מצורף הפלאיר והודעת המייל שנשלחה בתפוצה כללית לעובדים:

שלום לכולם,
אם ביקרתם לאחרונה במטבחונים, בטח שמתם לב לשלטים החדשים שלנו!
זה לא סתם עיצוב יפה – זה חלק מהיחזמה שלנו להפחתת הפסולת החד-פעמית,
לשיפור חוויית האכילה והשתייה שלכם **ובעיקר עבור בריאותכם**.
אז איך אפשר לקחת חלק? פשוט מאוד – עוברים לכלים רב-פעמיים!

✔ **יתרונות כלכליים ונוחות:**

- חיסכון בכסף על רכישת כוסות וצלחות חד-פעמיות.
- שמירה על חום המשקאות לאורך זמן ומניעת דליפות.
- חוויית אכילה ושתייה נוחה ומהנה יותר.

✔ **יתרונות בריאותיים:**

- שימוש בכלים מזכוכית, נירוסטה או קרמיקה מונע חשיפה לכימיקלים מזיקים שמצויים בכלים חד-פעמיים.

- שמירה טובה יותר על איכות וטעם המזון והמשקאות שלכם.

✔ **יתרונות סביבתיים:**

- הפחתת פסולת חד-פעמית שתורמת לזיהום ולפגיעה בסביבה.
- חיסכון בכמות הפלסטיק והנייר שאנו צורכים ביום-יום.
- אנו מעודדים אתכם להצטרף ליחזמה ולעשות שינוי קטן עם השפעה גדולה! ♻️🌱

יש לכם רעיונות נוספים שתמצאו לקדם במסגרת העבודה? פנו אלינו <<<

7.2 קידום כללים לצרכנות סביבתית

מחלקת הקיימות ואיכות הסביבה של עיריית אשדוד פועלת לקידום מודעות לצרכנות סביבתית בקרב עובדי הרשות והתושבים, תוך שילוב כלים פרקטיים לשיפור אורח החיים. עידוד שימוש חוזר במקום העבודה- לדוגמה: ספריות יד שניה אירועי שבוע הספר, ועוד.

הפעילות כוללת גם קידום כללים לצרכנות סביבתית, הן במרחב הציבורי והן בתוך הרשות עצמה. במסגרת זו, העירייה מקדמת מדיניות רכש אחראי הכוללת צמצום שימוש בכלים חד-פעמיים, העדפה למוצרים מתכלים או רב-פעמיים, רכישת ציוד משרדי ידידותי לסביבה רכישת תיקי בד ממותגים עבור קהילת הקיימות לשימוש במפגשי הקהילה ועוד. הכללים מבקשים לחולל שינוי בהתנהלות היומיומית ולהוות דוגמה אישית לעובדי העירייה ולתושבים, כחלק ממאמץ כולל לשיפור איכות החיים בעיר ולעידוד צריכה אחראית ומקיימת.

יזמות סביבתיות קהילתיות, גורמי קהילה ועמותות - ראה פירוט בסעיף 9.4

7.3 ביוזמת הרשות המקומית, ימים בינלאומיים העוסקים בנושאי איכות הסביבה

קהילת הקיימות של אשדוד, הפועלת במסגרת מחלקת הקיימות בעירייה, יזמת ומובילה מגוון פעילויות סביבתיות לציון תאריכים ירוקים וימים בינלאומיים העוסקים בנושאי סביבה ומעוגנים בתכנית העבודה השנתית. בין היתר מצוינים: יום איכות הסביבה, יום הניקיון הבינלאומי, יום המים - סדנת הידרופוניקה בחווה החקלאית שת"פ תאגיד יובלים, שבוע הצימבו"ז, חג הפסח - פלאיר מקומות למחזור ופינוי פסולת ועוד. במסגרת זו מתקיימים סיורים, סדנאות, הרצאות, ימי ניקיון, אירועי שתילה, מפגשים קהילתיים ושיתופי פעולה עם מוסדות חינוך, ארגונים ירוקים ותושבים, במטרה לחזק את המודעות ולחבר את קהילת העשייה הסביבתית בעיר.

ראה התייחסות הטמעה במערכת החינוך, סעיף 10.3

7.4 תוכנית הטמעה והסברה, פרסומים עם העברת מסרים סביבתיים ומידע

מטעם הרשות המקומית

עיריית אשדוד וכלל התאגידים והשותפים פועלים כל העת להגברת המודעות הציבורית לנושאים סביבתיים ולקידום התנהלות עירונית מקיימת, באמצעות קמפיינים נרחבים שמתקיימים במגוון ערוצים: שלטי חוצות, מקומונים, לוחות מודעות, דיוור הארנונה, עמודי הרשתות החברתיות העירוניות, זמינות מידע במוקד 106 ועוד. הקמפיינים עוסקים בנושאים מגוונים כמו חוף רב-פעמי, קמפיין עצים, צמצום פסולת, מחזור נכון, ניקיון המרחב הציבורי, והם כוללים גם מעבר מהסברה לאכיפה בהתאם לצורך. חשוב להדגיש כי זוהי רק טעימה מתוך מערך הסברה רחב ומתמשך שנועד לייצר שינוי התנהגותי אמיתי לשיפור איכות החיים והשהייה במרחב הציבורי.

7.5 הכשרת נאמני ניקיון

בשנת 2024, מחלקת קיימות בשיתוף מרכז "כיוונים", יזמה הכשרת נאמני ניקיון כחלק ממאמציה לשיפור איכות החיים בעיר. כיום ההכשרה זמינה גם באמצעות לומדה מקוונת, המאפשרת לתושבים לקבל הסמכה כנאמני ניקיון באופן עצמאי, ללא תשלום. לאחר סיום ההכשרה 21 המשתתפים קיבלו כרטיס נאמן ניקיון אישי, המאפשר להם לסייע בשמירה על הסביבה ולדווח על עבירות השלכת פסולת. משתתפים אלו מצטרפים לכ-1,000 נאמני ניקיון שהוסמכו עד כה ברשות. תוכנית זו מהווה חלק ממערך רחב יותר של פעילויות סביבתיות וקהילתיות בעיר, המעודדות מעורבות אזרחית ואחריות סביבתית, בנוסף לפעילות לשמירה על הסביבה במסגרת קהילת אבוקדו.

8. שקיפות ודיווח

8.1 שיתוף הציבור בהליכי תכנון שונים וסוגיות שונות ברשות

בעיריית אשדוד פועל עמוד ייעודי לנושא חופש המידע באתר האינטרנט העירוני, בהתאם

לחוק חופש המידע, התש"ח-1998, ותקנות חופש המידע (העמדת מידע לאיכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009. הרשות נערכה בנושא בשיתוף עם איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד-חבל יבנה, והמידע הסביבתי הרלוונטי בתחומים השונים נגיש באתר העירוני, הכולל גם קישור לאתר האיגוד.

המידע כולל בין היתר: מפגעי רעש וריח, זיהום אוויר, מים וים, השלכת פסולת, זיהום על ידי חומרים מסוכנים או קרינה מייננת, פגיעה בסביבה החופית, ושינויים בתכונות הקרקע (כימיים, ביולוגיים, רדיואקטיביים וכדומה) העלולים לסכן את בריאות הציבור או את הסביבה.

בנוסף, גם תאגיד יובלים מדווח באופן סדיר בנושאים הקשורים לאיכות הסביבה. כלל המידע זמין ונגיש לציבור התושבים באתר הרשות.

פרס שקיפות 2024:

עיריית אשדוד קיבלה זו הפעם השלישית ברציפות ציון 100 במדד השקיפות של עמותת "שקיפות בינלאומית ישראל" (שבי"ל) – הישג חשוב, שממקם את העיר בצמרת הרשויות המקומיות בישראל. בנוסף אשדוד בין שלוש הרשויות היחידות שקיבלו ציון מושלם במדד השקיפות לשנת 2024.

המדד בוחן את רמת השקיפות והנגישות של המידע באתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות – לרבות פרסום תקציבים, מכרזים, פרוטוקולים, מידע על תאגידים עירוניים, הנגשת הקלטות השמע של המועצה, הנגשת פרוטוקולים של ועדות העיר, הנגשת מידע אודות התקציב העירוני {רגיל, פיתוח}, שיקוף תכניות עבודה, העמדת מידע לטובת התושבים מתוך "המוקד הרואה", הצגת נתונים סביבתיים משמעותיים, מידע אודות תמיכות ועוד. השקיפות ברשות הינה בחשיבות עליונה, נמשיך לתת מידע לכל דורש בשירות איכותי ומקצועי ונועד להבטיח שירות אמין, זמין ונגיש לתושבים. ההישג המרשים הזה הוא תוצאה של עבודה יסודית ומקצועית, שבוצעה על ידי אגף הדוברות בעירייה הפועל לאורך כל השנה להנגשת מידע לציבור ולקידום ממשל מקומי אחראי, פתוח ושקוף.

עיריית אשדוד תמשיך לפעול לפי עקרונות של מנהל תקין, שירות איכותי ושקיפות מלאה – כחלק מתרבות ארגונית המחויבת לאמון הציבור ולמצוינות בשירות העירוני. עיריית אשדוד זכתה מספר פעמים בפרס השקיפות השלטונית, כולל פעם אחת בפרס שר המשפטים לשקיפות שלטונית. הזכייה השנייה בפרס, שהוענקה במעמד שר המשפטים, הייתה בשנת 2022.

שיתופי ציבור:

וועדות עירוניות- עיריית אשדוד מפעילה מגוון ועדות עירוניות, שחלקן כוללות נציגי ציבור כחלק מהליך של שקיפות, פיקוח ציבורי ושיתוף תושבים. בין הוועדות המרכזיות ניתן למנות: ועדת איכות הסביבה, ועדת בטיחות בדרכים, ועדת ביטחון, ועדת בריאות,

ועדת ביקורת, ועדת מכרזים, ועדת הנהלה, ועדת הזמנות תכנון, ועדת בטיחות וגהות ועוד. על פי נהלי משרד הפנים והנחיות מבקר המדינה, נציגי ציבור משתתפים בוועדות מסוימות, כגון ועדות מכרזים וביקורת, כדי להבטיח פיקוח ציבורי והגברת השקיפות.

לדוגמה: וועדת איכות הסביבה בה משתתף גם פורום איכות הסביבה אשדוד - עמותה ציבורית, המשמשת כחברה מן המניין בוועדה העירונית ותורמת לקידום נושאי סביבה בעיר.

- מידע נוסף על הרכב הוועדות, סמכויותיהן ואופן מינוי נציגי הציבור ניתן למצוא באתר העירייה או באמצעות פנייה ישירה למזכירות העירייה.

מח' מחקר ופיתוח - בשנת 2024 התקיים הליך אחד של שיתוף ציבור, פנימי לעובדי העירייה בנושא רגולציה פנים עירונית. בשנת 2023 נערכו 2: אחד בנושא הקמת קהילות חדשות במסגרתו התושבים התבקשו להמליץ על קהילות חדשות במסגרת פרויקט הקהילות. ההליך השני, עסק בעולמות ההנדסה של העברת נוהל עירוני לתועלות ציבוריות להערות התושבים.

מרכז התחדשות עירונית ומנהלת הסכמי הגג - מקיימות באופן שוטף הליכי שיתוף ציבור והכשרת תושבים במסגרת ההתחדשות העירונית בשיתוף משרד הבינוי והשיכון. הסכמי הגג באשדוד נועדו לקדם פיתוח מואץ של יחידות דיור חדשות לצד תשתיות ציבוריות, חינוך, תרבות, תחבורה ושטחים ירוקים. ההסכמים מבוצעים בשיתוף משרד השיכון ורשות מקרקעי ישראל, ומטרתם להבטיח איכות חיים גבוהה לתושבים חדשים וותיקים כאחד. באתר העירייה ניתן למצוא פרוטוקולים, מסמכי תכנון ופרסומים רשמיים הקשורים להסכמי הגג. הגישה למסמכים אלו מאפשרת לתושבים לעקוב אחר התקדמות הפרויקטים ולהשתתף בתהליכי קבלת ההחלטות.

קהילות עירוניות - באשדוד פועלות קהילות עירוניות מגוונות, בהן "אבוקדו - קהילת הקיימות", "ים", "ממש", "ממש חרדי", "מגדלור", "אשדודטף". בכל אחת מהקהילות פועלת קבוצת מובילי קהילה - תושבים מעורבים ופעילים הלוקחים חלק בשיח השוטף, מעלים רעיונות ויוזמות קהילתיות, ומשקפים צרכים מהשטח. שיתוף הציבור מתקיים לאורך כל השנה ומהווה כלי משמעותי לעיצוב תכנית העבודה ולהתאמת הפעילויות לצרכים המשתנים של הקהילה ושל תושבי העיר.

8.2 כריתות {ע"פ נתוני פקיד היערות הרשותי} ונטיעות של עצים

בשנת 2024 נכרתו באשדוד 401 עצים, לעומת 261 עצים שנכרתו בשנת 2023.

לצד זאת, נרשמה מגמת נטיעה נרחבת: כ-2,000 עצים נטעו בשנת 2023 וכ-2,500 עצים בשנת 2024 בשכונות קיימות (לא כולל פרויקטים תשתיתיים חדשים או שכונות חדשות) כחלק מהתוכנית האסטרטגית להצללת המרחב הציבורי וכחלק מהמאמץ לשמירה על האיזון האקולוגי בעיר.

עשרות פניות מתקבלות מדי שנה בנושא, כשהסיבות העיקריות לכריתה הן שיקולי בטיחות, הפרעה למערכות ביוב וחדירת שורשים. כל בקשה נבחנת בהתאם לנוהל הכריתה, הפניה מוגשת דרך פורטל העירייה ומועברת לאגף נטיעות ופיתוח לאישור פקיד היערות. מקרים נוספים המאושרים כוללים עצים מסוכנים, עצים מתים או שינויים תחבורתיים.

גורם מרכזי לעלייה במספר הכריתות הוא תהליך ההתחדשות העירונית – במסגרתו מאושרות כריתות לצורכי בנייה, כאשר הקבלנים מחויבים בנטיעה מחודשת בהתאם לתוכנית ההיתר המאושרת.

- מצ"ב פרסומי הקמפיין העירוני: **העצים של אשדוד** במסגרת תכנית ההצללה

9. פיתוח בר קיימא / חדשנות ויוזמות

9.1 עידוד בניה ירוקה במרחב הרשות וליצור תמיכה בה באמצעות תמריצים שונים

עיריית אשדוד מקדמת מדיניות תכנון אשר מובילה ומעודדת תהליכי התחדשות עירונית המשלבת "בנייה בת-קיימא", במטרה לייצר סביבה בריאה ונוחה הנמנעת ככל האפשר מפגיעה במשאבים טבעיים, כמו כן, משלבת שימוש בחומרים ידידותיים לסביבה, בחומרים ממוחזרים ותכנון, שיאפשר חיסכון מקסימלי באנרגיה. ההנחיות בהתאם למדדים של המועצה לבניה ירוקה, כגון שילוב מדדים של 'שכונה 360' ומתווה לבנית גגות ירוקים וכחולים ושילובם באינטנסיביות בפרויקטים של התחדשות עירונית. קיים דגש לסוגיית הבניה הירוקה גם בתוך ההנחיות המרחביות העירוניות, שמתעדכנות מעט לעט. במסגרת שיפוץ בניין העירייה, שהחל בשנת 2022 צפי סיום הפרויקט שנת 2025, בוצעו מספר שדרוגים תוך דגש על עקרונות אלו, כמו: שיפור איכות אוויר תוך מבני, שימוש במשטחי כוירים בעלי תו תקן ירוק, שימוש בריצוף גרניט פורצלן, החלפת כל הנורות בבניין לנורות לד, תקרות אקוסטיות מחומר ממוחזר, התקנת חיפויי לייסטים מבמבוק ועוד.

• תכנון עירוני (קידום תכניות בניין עיר):

עיריית אשדוד מקדמת מדיניות בנייה ירוקה והתעדה כחלק ממחויבותה לשמירה על הסביבה, התמודדות עם שינויי אקלים, חיסכון באנרגיה ושיפור איכות החיים של התושבים. העירייה מחייבת עמידה בתקן הישראלי לבנייה ירוקה (ת"י 5281) עבור מבני ציבור, מגורים ומסחר. כל בקשה להיתר בנייה נדרשת לכלול מפרטים סביבתיים בהתאם לתקן, ברמה של "בניין ירוק" (לפחות כוכב אחד), שהטמעתם מותנית באישור מהנדס העיר או נציג מקצועי מטעמו. בשנת 2022 החלה העירייה לבחון ולקדם תכניות מפורטות הכוללות עקרונות תכנון מקיים ברוח מודל שכונה 360. בין המדדים שנשקלו: שילוב גגות ירוקים, פתרונות לניהול מי נגר, חיזוק הקישוריות העירונית ודופן פעילה לרחוב. בנוסף, התכניות כוללות הנחיות פקיד היערות לשמירה על עצים קיימים, תוך שימת דגש על הפחתת עומסי חום עירוניים – בהתאם לתכנית האסטרטגית להצלת המרחב הציבורי שהושקה בשנת 2023, עקרונות תכנון אלו מיושמות כיום.

רישוי ופיקוח:

כלל ההיתרים מחויבים בעמידה בתקן הבנייה הירוקה, לרבות התעדה. מבני ציבור- משנת 2015 מתכננים עפ"י אוגדן הנחיות ל-55 נק', משנת 2019 כלל המבנים באגף מבני ציבור מתוכננים לבניה ירוקה כולל התעדה, לדוגמה: הישיבה התיכונית במע"ר דרום, בעלת כוכב אחד.

פינוי בינוי:

כלל הפרויקטים מחויבים בתקן ירוק כולל התעדה, לדוגמה: מתחם הדקל ברובע א', פרויקט מרגנית ברובע ה', דימרי (הרב שאולי), המפרש 5, הדולפין 7-9 ועוד.

תשתיות:

פינוי אשפה: קיים הליך תאום עם מחלקת תברואה בנוגע להכנסת הנחיות תכנון להפרדה של פיר האשפה ל-2 זרמים במבנים גבוהים. אנו בוחנים ומדייקים את ההנחיות בנושא. זאת בנוסף לתכנית הפריסה של הפחים הכתומים ראה סעיף 4.1

גגות סולריים במבני ציבור: הותקנו במרבית בתי הספר בעיר, ראה סעיף 2.4

חשמל: גובשה תכנית לפריסת עמדות טעינה חשמליות לרכבים, ראה סעיף 2.2

אחר - מסחר ותעשייה ירוקים

העיר אשדוד נמצאת בתנופת חדשנות ואימוץ טכנולוגיות עיר חכמה, כמנוף ליצירת מקומות עבודה חדשים ופיתוח כלכלי של העיר, זאת בהתאמה לחזון ראש העיר לפיתוח התעשייה. המטרה היא לייצר קהילה תורמת ומשפיעה ברמה המקומית ומחוצה לה

ובכך יצירת עידוד ומעבר מתעשייה כבדה לתעשיית הייטק נקייה. באשדוד פועלות מספר חממות טכנולוגיות, מספר סטארט-אפים אשר עברו לשלב הפיתוח העסקי, גייסו הון והקימו חברות יצרניות בעיר. העירייה אף שותפה לקידום יחזמות טכנולוגיות במסגרת אקסלרטורים של עוגני התעסוקה הגדולים כגון נמל אשדוד, בית החולים הציבורי "אסותא אשדוד", המכללה האקדמאית להנדסה SCE וכדומה. האגף לפיתוח תעשייה מקדם את הקמת פארק ההייטק המשתרע על פני כ- 150 דונם, תוך שימת דגש רב על תכנון השומר על שדרת השקמים בדיונה ושמירה על מסדרון אקולוגי ותכנון נופי שמתכתב עם הסביבה. החברה הראשונה שבחרה למקם את פעילותה בפארק היא אלבטק, חברת בת של אלתא. כמו כן, צוות האגף הקים יחד עם חברת אופן ואלי מרכז החדשנות משמעותי, הכולל מתחם עבודה שיתופי, אקסלרטור להשקעה בחברות הזנק בתחומים שונים ובהם איכות סביבה, שימור אנרגיה, מחזור וכדומה. כמו גם תכנית לימודי הייטק בתיכונים והקמת אקוסיסטם שלם ליזמים והייטקיסטים. נוסף על כך, במסגרת פעילות האגף, עתיד לקום באשדוד מרכז ייעודי לפיתוח כלכלה כחולה, כולל ניסויים ומו"פ בנושאי חקלאות ימית, הפקת אנרגיה, מחקר ביולוגי אקולוגי וביוטכנולוגי ייעודי, תשתיות תת ימיות, ביטחון ימי ועוד. המטרה היא למצב את אשדוד כבטא-סייט לחברות הזנק בתחום ולאפשר להם לקיים POC איכותי, ובמקביל קידום חינוך ימי בתוכנית לימודים ייעודית. בעיריית אשדוד קיימת מנהלת לכל אזורי התעשייה, המובילה ומבצעת עם יתר היחידות העירוניות פעילות נרחבת ל"יירוק" אזורי התעשייה ולטיפוחם. בנוסף, קיים אגף פיתוח תעשייה, שכפוף ישירות לראש העיר, שמטרתו לעודד כניסת תעשיות נקיות והגדלת היצע התעסוקה בעיר, כל נושא הפיקוח ואכיפה של המפעלים מוביל איגוד ערים לאיכות הסביבה.

9.2 גינות קהילתיות וער קהילתי

בעשור האחרון הוקמו 15 גינות קהילתיות וער מאכל במספר שכונות מגורים ובמוסדות ציבור, כחלק מפעילויות העצמה וגיבוש הקהילה. קיים שיתוף פעולה בין התושבים ופעילים, בעבודה משותפת בגינות הקהילתיות המגוונות בעיר.

בגינות אלו ניטעו מעל ל-300 עצים, מאות שיחים והוטמנו עשרות פקעות, כחלק מתהליך מתמשך של טיפוח, שיקום והעשרה של המרחב הקהילתי.

יער המאכל באשדוד, הממוקם ברובע ט"ו ומשתרע על שטח של כ-13 דונם, הוא פרויקט קהילתי-סביבתי ייחודי שנועד לחזק את הקשר בין התושבים לטבע העירוני. מאז הקמתו בשנת 2019, ניטעו בו באירועי שתילה קהילתיים כ-220 עצי פרי ומעל ל-3,000 שיחי תבלין ומרפא. היער משלב צמחייה מקומית מגוונת, ומהווה מוקד לפעילויות קהילתיות, סדנאות, סיורי ליקוט, מפגשי צפרות ואירועי שתילה לאורך השנה. תושבים עוברים הכשרות מקצועיות, במסגרתם הם לומדים על תחזוקת עצים, איכות הקרקע, דישון, תחזוקת הקומפוסטר, גיזום והתנהלות עונתית, ולוקחים חלק בתחזוקת היער לאורך השנה. הפרויקט מוביל לחיזוק תחושת השייכות, לקידום מעורבות התושבים ולשמירה על המערכת האקולוגית העירונית, בהובלת מחלקת הקיימות בעירייה, אגף נטיעות ופיתוח ובליווי מקצועי של חברת "ריפורסט", חברה להקמת יערות מאכל.

במסגרת היחזמות הקהילתיות, הוקמה ביער המאכל משתלה חברתית המנוהלת בהתנדבות ע"י 2 תושבים- מקימי המשתלה, בה הם מייחרים ומגדלים שתילים

במפגשים עם תושבים, מקיימים סדנאות העשרה בתחומי גינון וגידול שונים לאורך השנה.

9.3 קומפוסטרים

במהלך 2024 מחלקת קיימות ואיכות הסביבה הובילה מערך הדרכות ייעודיות בנושאי קומפוסטציה וניהול פסולת אורגנית, כחלק מהמאמץ העירוני להטמעת כלים פרקטיים לקיימות בשטח. יער המאכל - במסגרת קורס הכשרת מובילי יער המאכל, התקיימה סדנת קומפוסטציה בהנחיית צוות Reforest, המתמחים בהקמת יערות מאכל. הסדנה עסקה בעקרונות הקומפוסט, תפעול קומפוסטר קהילתי ושילובו כחלק בלתי נפרד מהמערך האקולוגי של יער המאכל. גינת דיונה - התקיימה הדרכה מעשית במסגרתה בנו המשתתפים מתקן קומפוסטר קהילתי, למדו על צמצום פסולת אורגנית ביתית ע"י הבאתה למתקן הקומפוסט, ואף השתתפו ונהנו בסדנת החמצת ירקות שהתקיימה בגינה. סדנאות צימבו"ז - בנוסף, נערכו סדנאות חווייתיות ומשפחתיות שעסקו בשימוש חוזר בחומרים, קיימות יצירתית וקומפוסטציה, במטרה להנגיש את הנושא לקהלים רחבים ובפרט לילדים. המשתתפים - נאמני יער המאכל והגינות הקהילתיות, חברי קהילת אבוקדו ותושבים מתעניינים - לקחו חלק ביצירה, למידה ועשייה, כחלק מתהליך עירוני מתמשך להעצמת הקהילה דרך פרקטיקות סביבתיות חווייתיות. בעקבות ההדרכות, תושבים שתפו שהקימו קומפוסטרים גם בגינות פרטיות ובתוך הבתים, כחלק מאימוץ אורח חיים מקיים. בנוסף נושא הקומפוסטרים מוטמע בתכנית השנתית של איגוד ערים בשיתוף מנהל חינוך הכולל הסברה ופעילויות בנושא. ראה סעיף 10.3

9.4 עידוד יוזמות קהילתיות

באשדוד עבודה עם הקהילה מנוהלת במקביל ע"י מספר גורמים:

1. מנהלי קהילה- 7 קהילות נושא עירוניות (אשדודטף, אבוקדו-קיימות, מגדלור-מתנדבים, ים-אנשי חוף, אפ 60, ממ"ש (משפחות מיוחדות+ ממ"ש חרדי)
2. עובדי היחידה לשכונות ותיקות במטרה לחזק את תחושת השייכות והקהילתיות בשכונות הוותיקות וברשות כולה.
3. רכזי החברה העירונית, במטרה לקדם מעורבות תושבים, יוזמות חברתיות וסביבתיות, וטיפול המרחב הציבורי מתוך חיבור בין תושבים, קהילה וסביבה.
4. רכז קהילתי של מינהלות הרובע.

- **קבוצות הוואטסאפ** מהוות כלי מרכזי לניהול קהילות תושבים באשדוד, ומאפשרות תקשורת שוטפת, שיתוף מידע וקידום יוזמות מקומיות. לדוגמה, בקהילת אבוקדו המונה מעל ל-4,000 חברי קהילה, קיימת קבוצת וואטסאפ שקטה עם כ-600 משתתפים, בנוסף לקבוצות משנה כמו גינת הפרפרים, דיונה, יער המאכל, מובילים, משתלה ועוד. הקבוצות מאפשרות תיאום מפגשים, הפצת מידע בשגרה ובחירום והגברת המעורבות הקהילתית בצורה פשוטה ונגישה וכן קיום שיח בנושא הדגל של הקבוצה. הוקמו קבוצות כלל עירוניות ותושבים לקבלת הודעות בחירום ופרסומים מיוחדים.
  - ראשי מינהלות רובע מנהלים קבוצות וואטסאפ של ועדי בתי ושל תושבים פעילות ברובע
  - יש דיוור עירוני ב SMS
  - יש קבוצה של ועד עובדים ששולחים הודעות ב SMS

- יש קבוצות עובדים לפי מינהלים שמינהל משאבי אנוש מנהלים.
  - **קהילה:** בשנת 2021 הוקמה קהילת הקיימות של אשדוד - "קהילת אבוקדו" - "קהילה ירוקה עם גרעין חזק" בהובלת מחלקת איכות הסביבה והקיימות ברשות. במסגרת הקהילה: עידוד ופיתוח מיזמים קהילתיים של תושבים בתחומי איכות הסביבה והקיימות.
 יחזמות קהילת אבוקדו לשנת 2024, סיכום קצר:
 הקהילה קיימה כ-48 יחזמות מגוונות לחיזוק הקשר בין התושבים לסביבה, בהם:
 - סדרת תרגולי מדיטציה ויוגה "לנשום לרווחה" עם מנחי מדיטציה שהוכשרו בקו"ק,
 - מפגשי קיץ בגינת הפרפרים ופעילות יער המאכל לחיזוק הפעולה הקהילתית בטבע.
 - מסיבת החלפות נשית עם מדרשת באר לקידום קיימות ומעורבות נשית.
 - פעילות ייחודית למגזר החרדי – "הולכים על פתוח", שולבו מסלולים ייעודיים בתוך פסטיבל סיורים מודרכים בסוכות הפתוח לכלל הציבור.
 - פעילות משתלה חברתית: איסוף וחלוקת שתילים לעידוד גינון מקיים בקהילה.
 הפלטפורמה הקהילתית מאפשרת ליזום מפגשים באופן מקוון, לצד ניהול, קידום ופרסום היחזמות לחברי הקהילה וברשתות החברתיות לכלל התושבים.
  - **מיזם רובעיר:** עיריית אשדוד מעודדת יחזמות קהילתיות חדשניות באמצעות המיזם, המציע תמיכה של עד 25,000 ש"ח לכל יחמה. ההגשה פתוחה לקבוצות תושבים ולעמותות הפועלות בעיר.
 בשנת 2024 זכו 24 מיזמים בתחומי חינוך, רווחה, חוסן, קיימות, תרבות, קהילה ושוויון חברתי.
 להלן המיזמים שזכו בתחום הסביבה והקיימות ובשיפור המרחב הציבורי, חינוך סביבתי וחיזוק הקשר הקהילתי דרך פעילויות ירוקות:
  - איכות סביבה ברחבה - טיפוח סביבת מגורים וחינוך סביבתי לילדים.
  - צפרות בטבע העירוני - עידוד שמירה על הטבע העירוני וקהילה סביב תחום הצפרות.
  - סביבה וקיימות בשיתופיות - חינוך לקיימות ושיתופי פעולה שכונתיים.
  - חתולים למען הקהילה - טיפול בחתולי רחוב וחיזוק קשר בין עולים לוותיקים.
  - גרפיטי 2.0 - מיזם אמנות רחוב לנוער, לשיפור המרחב הציבורי.
  - שכונת חיים - חיזוק תחושת שייכות סביב פארק שכונתי.
- **קול קורא ליחזמות קהילה למען הסביבה:**
 בשנת 2024, זו השנה השישית ברציפות, פורסם קול קורא לעידוד יחזמות תושבים לקידום מיזמים סביבתיים-קהילתיים בעיר אשדוד. הקול הקורא, שפורסם ע"י עיריית אשדוד בשיתוף איגוד ערים לאיכות הסביבה ובתמיכת המשרד להגנת הסביבה, הזמין את

התושבים להגיש הצעות למיזמים בתחומים כגון: הפחתת פסולת, ניקיון המרחב הציבורי, טבע עירוני, הפחתת זיהום אוויר, צמצום אובדן מזון, התייעלות אנרגטית ועוד. הדרישה הייתה לשלב במיזם גם היבט תשתיתי-פיזי וגם היבט חברתי-קהילתי. כל יחמה נבחרת זכתה לתמיכה כספית בסך 25,000 ש"ח, לצורך מימוש המיזם והפעלתו בשטח.

המיזמים הזוכים לשנת 2024:

- - גינה בין-דורית ברובע י"א
  - - גינת גמלאים לבעלי צרכים מיוחדים ברובע ט"ו
  - - "צעצוע של חיוך" – מיחזור וחידוש צעצועים ברובע י"ב
  - - "ארון נתינה" – להחלפת בגדים, מסירה וחידוש
  - - מיזם להשאלת כלים רב-פעמיים
  - - מיזם קומפוסטר במרכז קהילתי חרצית
  - - גינת רמב"ם של קבוצת אמונה
  - - "גינת יומולדת" במרכז קהילתי חרצית.
- יחמות אלו משקפות חיבור ערכי בין תושבים, סביבה וקהילה.

10. טבע עירוני

10.1 הנגשת הטבע העירוני לתושבים

העיר אשדוד התברכה בטבע עירוני ייחודי ונרחב, והיא פועלת להנגשתו לתושבים כמקום בילוי, פנאי וחיבור יומיומי עם ערכי טבע. מערך הטבע כולל חופי ים עם מרחבי חולות הזזה, רצועת נחל לכיש - מערכת אקולוגית יוצאת דופן עם נביעות מים מתוקים, עצי שיטה מלבינה נדירים, פארק החולות, דיגנות, שמורת ניצנים מדרום עם עדרי צבאים, ושדרת שיקמים עתיקה.

כחלק ממדיניות עירונית לשילוב טבע ופנאי, מקודמות תכניות תכנוניות, תפעוליות וחינוכיות לשימור ושיקום מרחבים טבעיים בעיר, בדגש על הנחל והחוף. נחל לכיש, מהווה מסדרון אקולוגי חיוני, ובשנת 2009 הוכנה תכנית אסטרטגית לשיקומו, תוך שיתופי פעולה עם משרדי ממשלה ועמותות כמו רט"ג, אקואושיין, דלפיס, צלול ועוד. בשנת 2015 הוכר הנחל כאחד משלושת הנחלים הנקיים בישראל.

רצועת החוף של אשדוד משתרעת לאורך 6 ק"מ, עם שבעה חופי רחצה מוכרזים, המציעים חוויית טבע ונופש נגישה לציבור, לצד שימור קו מים נקי ושטחים חופיים טבעיים.

העיר מנוקדת באתרי טבע עירוניים רבים, שחלקם בעלי חשיבות אקולוגית ארצית. בסקר טבע עירוני שביצעה החברה להגנת הטבע בשנת 2016 נמצאו מינים נדירים ומינים אדומים בסכנת הכחדה. עיריית אשדוד פועלת לשמירה על נכסי טבע אלה למען הדורות הבאים, תוך יצירת חיבורים בין התושבים למרחבים הפתוחים.

בהנחיית ראש העיר, העירייה מקדמת תכנית 'הטבעת הירוקה-סובב אשדוד' המהווה ריאה ירוקה איכותית לה ריבוי תועלות, מרחב זה מאפשר רצפים ירוקים התורמים לחוסנה של העיר ביחס למרחבים לפנאי נופש לתושבים, מרחבים המאפשרים חלחול נגר וכמסדרון אקולוגי היוצר רצף המתבסס על נחל לכיש בצפון ובמזרח על מרחב חולות אשדוד בדרום וקו החוף ופארק אקולוגי חופי המצודה ממערב. מרחב הטבעת הירוקה הינו שטח בעל פוטנציאל גבוה מאוד לשמש כמרחב טבע עירוני ערכי ואיכותי לרווחת התושבים.

מטרתה העיקרית של תכנית זו היא יצירה אזורי חיץ ותכנון פארק השקמים באזורי החולות בדרום העיר, שחזור מערכות אקולוגיות, יצירת מתחמי השהיית נגר ואף שחזור בתי גידול נדירים כבריכת חורף, שקעים לחים ומרחבי צומח של קרקעות חולות, שחזור בתי גידול אלו יהווה בנוסף כר חינוכי ומרחב פנאי ונופש במרחק מידי זמין מבתי התושבים של אשדוד, אשקלון ואף ערים שכנות ביניהן יבנה, ראשון לציון, ויישובי הסביבה. שטחי חיץ אלו יאפשרו הדרגתיות נופית ואקולוגית בין השטח העירוני לבין חיבורם לשטחים הפתוחים הנרחבים שהזכרו מעלה.

חשיבות נוספת של הטבעת הירוקה ומרחבי התכנון המפורט משמש כפרחדור אקולוגי המקשר אתרי הטבע העירוניים הפארקים בהיקף העיר המקושרים למסדרונות האקולוגיים בניהם נחל לכיש.

בתכנון ישולבו פתרונות מבוססי טבע לניהול נגר, פיתוח נופי רגיש שישמר את המערכות האקולוגיות הקיימות תוך שימוש במגוון מינים מקומי ומינים תומכי טבע.

בשיקום יעשה שימוש בנטיעות עצים מקומיים ועצי בוסתן יגדירו את מתחמי הכניסה לאתרים כך שיאפשרו פעילויות נופש ופנאי. יוקמו מספר מרחבי תצפית בהם ימוקמו שלטי הסבר מפורטים על בתי הגידול השונים: מגוון מיני הצומח, בעלי החיים הייחודיים למקום, מידע על הקרקעות ועל שיטות החקלאות המסורתיות שהיו במקום.

אתרי טבע עירוני עיקריים:

פארק האקולוגי מצודת ים - מרחב טבע עירוני ייחודי המשתרע על פני כ-300 דונם לאורך רצועת החוף הדרומית של העיר, בין מצודת אשדוד ים לחוף באר שבע ברובע ט"ו. הפארק תוכנן לשמר את המערכות האקולוגיות המקומיות, הוקם מצפור ושוקתות מים, הפארק ומציע חוויית טבע מגוונת ונגישה לתושבים ולמבקרים. - הפארק האקולוגי מצודת ים - פארק חופי עם תשתיות נגישות, תצפיות טבע, מרחבי דיונה טבעית ושמירה על המגוון הביולוגי באזור המקביל לרצועת החוף.

הפארק כולל שלושה שבילי הליכה עיקריים: שביל החוף, שביל הבוסתן ושביל הצבאים, המובילים לפינות חמד ולמרפסות תצפית אל הים ואל הצמחייה הייחודית והחי המקומי, בשנת 2024 בוצעו עבודות הנגשה בשליש הראשון של המסלול עד לבמת התצפית המרכזית.

פארק נחל לכיש - רצועת טבע אורבנית הכוללת מסלול הליכה, מתקני ספורט, תצפיות על עופות מים וממשק ייחודי בין מים מתוקים לנוף עירוני.

יער המאכל הקהילתי - הוקם בשיטת חקלאות בת קיימא, משלב צמחייה אכילה: עצי פרי ושיחי תבלין, משתלה חברתית עם קומפוסטר קהילתי, מקום למפגשי וסדנאות קהילתיות, ומרחב ללמידה חווייתית בטבע בלב שכונת מגורים.

הדיונה הגדולה - מרחב טבע פתוח בדרום העיר, מהדיונות האחרונות שנותרו בארץ, בית גידול ייחודי ובית לעדרי צבאים - ללא פיתוח תשתיתי לשמירה על הטבע, בחלקה הדרומי גובלת עם שמורת חולות ניצנים (חלקה בתחומי העיר) - שטח טבע ייחודי עם ערכי טבע נדירים, משלב שבילים מסומנים ונקודות תצפית טבע שקטות.

חופי הים של אשדוד - רצועת חוף באורך 6 ק"מ עם שבעה חופים מוכרזים, נקיים ונגישים, כולל מתקנים מותאמים, שבילי הליכה, ספורט ימי ואירועים קהילתיים.

פארק עד הלום - פארק טבע עירוני בצפון אשדוד, סמוך לנחל לכיש, ומשלב אזורי פיקניק, שבילי הליכה, תצפית לנחל ואתר הנצחה קרוי על שם הקרב ההיסטורי "עד הלום" הכולל עצי שקמה ותיקים.

טיילת החוף - מהווה מרחב נגיש ורציף בין העיר לסביבה החופית, ומאפשרת לתושבים חיבור ישיר לטבע העירוני בשילוב פעילות ספורטיבית ופנאי.

פרויקט **הפודטראקים** באשדוד, ביחמת חברת תיירות אשדוד, הוא מיזם קולינרי-תיירותי המשלב חוויית בילוי ייחודית עם חיבור ישיר לטבע העירוני. הפודטראקים ממוקמים באתרים מרכזיים לאורך רצועת החוף, הטיילת והפארקים, כשהם משתלבים בנוף הטבעי ומאפשרים לתושבים ולמבקרים ליהנות ממזון איכותי לצד נופי ים, דיונות, עצי שיקמה, שטחים פתוחים ונחל זורם. המיזם מהווה חלק מהמגמה העירונית להנגיש את המרחבים הטבעיים לציבור, לחבר בין קולינריה, פנאי וסביבה, ולטפח את הקשר בין האדם לטבע העירוני. בין הפודטראקים הבולטים: Beach Side במצודת אשדוד ים – מנות גורמה ויין הבית מול נוף החוף; Moola Yam בחוף אורנים – סלסלות פיקניק וערבי קוקטיילים; בירה יונה בגבעת יונה – בירת בוטיק מקומית, סנדוויצ'ים והופעות חיות; נחל בפארק נחל לכיש – קפה בוטיק ומאפים על גדות הנחל.

הנגשת הטבע העירוני לתושבים במסגרת קהילת אבוקדו- ראה סעיף 10.3

10.2 מגוון ביולוגי:

עיריית אשדוד, באמצעות אגף הנטיעות, פועלת לשימור ולהעצמת הטבע העירוני, ובמרכזן שתילת פרחי בר במרחבים ציבוריים. המטרה – חיזוק המגוון הביולוגי והגברת המודעות לחשיבותו של הטבע העירוני.

שתילות שבוצעו ברחבי העיר: שתילת מיקס פרחי בר, שד' בן גוריון - בני ברית, שד' משה סנה - רובע ט', שתילת חבצלת החוף: מין מוגן, שד' מונטיפיורי, כיכר עין השמש, שתילת תורמוסים: שד' בני ברית, רובע י"ב, הכשרת שטח לשתילת פקעות רב-שנתיות: - שד' בן עמי - שד' יצחק רבין.

בנוסף, הוקמו גינות פרחי בר במוסדות החינוך, בשיתוף איגוד ערים לאיכות הסביבה, כחלק מהחינוך הסביבתי והקניית ערכי קיימות לדור הצעיר.

מיזם "זרעים של תקווה", בהובלת איגוד ערים אשדוד חבל יבנה, עודד תושבים לשתול פרחי בר בגינות קהילתיות וביער המאכל.

כל הפעולות מבוצעות בהתאם למדיניות עירונית המעודדת שימוש בצמחייה מקומית, הימנעות ממינים פולשים ותוך שמירה על ערכי טבע מוגנים, באישור רשות הטבע והגנים.

השירות הווטרינרי והכלבייה העירונית פועלים לאורך כל השנה למתן סיוע מקצועי לחיות בר במצוקה, בשיתוף פעולה עם קבוצות מתנדבים של רשות הטבע והגנים (כגון "חי-בולנס") ועמותות נוספות כמו עמותת "עטלף". במסגרת הפעילות, מועברות מדי שנה עשרות חיות בר לקבלת טיפול רפואי והשבה לטבע. בין בעלי החיים שנמצאים בטיפול: ציפורים נודדות, קיפודים, תנים, שועלים ואף צבי ים שנפלטו לחוף.

איגוד ערים אשדוד חבל יבנה- ראה פירוט בסעיף 10.3

קהילת אבוקדו - קהילת הקיימות של עיריית אשדוד, חרטה על דגלה את ההובלה והמעורבות ביחמות להגברת המודעות לשמירה על המגוון הביולוגי ולשמירתו, בין הפעילויות שבוצעו: סדנאות לבניית תיבות קינון והצבתן ביער המאכל, הקמת "בתי מלון לחרקים" בגינות קהילתיות: גינת דיונה, גן הלוחמים וגינת הפרפרים – לשימור והרחבת בתי גידול למאביקים, השתתפות בספירת הציפורים והפרפרים השנתיות, שתילת פרחי בר ופקעות להגברת שטחי המרעה והאבקה ביער המאכל ובפארק אקולוגי, סיורי טבע עירוני: תצפית ציפורים נחל לכיש, סיור עקבות עם מדריך מודפס למינים מקומיים ועוד... כל זאת להיכרות עם המערכות האקולוגיות המקומיות והעמקת הקשר בין התושבים לסביבתם הטבעית ולהיכרות עם המערכות האקולוגיות הייחודיות לאשדוד.

סקר טבע עירוני - נערך בין קיץ 2015 לסתיו 2016 על ידי החברה להגנת הטבע, בשיתוף עיריית אשדוד, איגוד ערים לאיכות הסביבה והמשרד להגנת הסביבה.

הסקר מיפה את המגוון הביולוגי בעיר, כולל צמחים, בעלי חיים ובתי גידול והדגיש את חשיבותם של אזורים כמו נחל לכיש, חולות אשדוד ורכס הכוכר. הממצאים שולבו בתוכנית המתאר העירונית, במטרה לשמר ולפתח את הטבע העירוני ולשלב בתכנון העירוני העתידי.

בשנת 2025 אושר תקצוב לסקר טבע עירוני חדש, במסגרת קול קורא "סביב הטבע" של המשרד להגנת הסביבה. הסקר יתמקד במיפוי מפגעים בשטחים פתוחים, ויכלול פיתוח מדריך עבודה עירוני שיטמיע את ממצאי הסקר, תוך התייחסות לשמירה על מגוון ביולוגי ולהתנהלות מותאמת באתרים רגישים אקולוגית בטבעת הטבע העירוני.

הצצה לעושר ולמגוון הביולוגי בעיר אשדוד, מצ"ב תמונות שצולמו באתרי הטבע המקומיים על ידי ד"ר משה דהן - הוטרנר העירוני {כולל צילומי עמוד השער}

10.3 חינוך וקידום מודעות לחשיבות הטבע העירוני ושמירתו, שיתוף פעולה עם תושבים, קידום פעילויות בשטחים של טבע עירוני

איגוד ערים לאיכות הסביבה אשדוד חבל יבנה בשיתוף פעולה עם עיריית אשדוד, שם לו למטרה להגברת המודעות לנושאי איכות הסביבה והטבע העירוני, הטמעת תהליכים של אורח חיים מקיים בקרב תושבי רשויות האיגוד ולחינוך לפיתוח בר קיימא בדגש שינויי אקלים וקידום פעילויות בשטחי הטבע העירוני ברשות: חוף ים, נחל והדיונה הגדולה.

בשנת הלימודים תשפ"ה פעלו התוכניות הבאות:

הגיל הרך

אורחות חיים בגן הילדים בדגש שינויי אקלים ומזון מקיים
חשיפה למשבר האקלים והשלכותיו על חיי היום יום בגן הילדים בדגש מזון. אימוץ הרגלים של אורח חיים מקיים בגן הילדים ככלי להתמודדות עם שינויי אקלים.

כריכה לספר מתבמסגרת התוכנית נחשפו המשתתפים לצרכנות ירוקה, חקלאות מקומית, צמצום בזבז מזון, יצאו לסיורי ליקוט ברחבי העיר, השתתפו ביום הניקיון ויום הצמבח ועוד. התוכנית פעלה בשנת הלימודים תשפ"ה ב-20 גני ילדים בעיר אשדוד.

גנים במרחבי חיים

העיר אשדוד נהנית מרצועת טבע עירוני יפה וייחודית שסובבת את העיר – ים, נחל, דיונות ופארק חולות מהאחרונים בארץ.

כאנשי החינוך בעיר שמנו לנו למטרה לחזק את ערכי השמירה על הסביבה של הילדים מתוך הכרות עם העולם הסביבתי המופלא הסובב אותנו, הקרוב והנגיש. לתפיסתנו, יש חשיבות גדולה לכך שילדי העיר אשדוד יכירו עולם זה שנמצא קרוב מאוד לביתם ומהווה את ה"חצר האחורית" וילמדו להכיר, להוקיר ולשמור על עולם ייחודי זה. בשנת הלימודים תשפ"ה פעלו במסגרת זו שלוש תכנית בעיר אשדוד:

גני ים – פעלה בשלושה גני ילדים בעיר אשדוד. במסגרת התוכנית אימצו הגנים מתווה עבודה של פעילות שוטפת בדגש שמירה על הים והחופים.

גני דיונה - מודל של למידה חוץ כיתתית משמעותית, בדגש הדיונה ופארק החולות הגובלים בעיר אשדוד מדרום. גני דיונה, מכניסים את נושא הדיונה ופארק החולות בדגש המגוון הביולוגי המקומי לתוכנית העבודה הפדגוגית של גן הילדים ויוצאים לסיורים בדיונה ובפארק החולות על בסיס קבוע. בשנת הלימודים תשפ"ה פעלו במתווה 7 גני ילדים.

גן יער - מודל למידה חוץ כיתתית במרחב חיים פתוח וטבעי הנמצא בסמיכות לגן הילדים. בשנת הלימודים תשפ"ה פעל במתווה זה גן אחד.

בתי ספר יסודיים

מאיץ קיימות - התכנית השנתית עסקה בהכרות עם נושא משבר האקלים בהיבט מגוון ביולוגי. משבר המגוון הביולוגי, השפעת אורח חיי האדם על שפע ועושר המינים, ואימוץ אורח חיים מקיים ככלי להתמודדות עם משבר האקלים ושמירה על המגוון הביולוגי. התכנית פעלה ב-15 בתי ספר יסודיים בעיר.

בכל בית ספר בו פעלה התוכנית התקיימו מפגשי הנחייה לצוות החינוכי, שעורים, פעילויות העשרה וסדנאות לתלמידים.

בנוסף, התקיים אירוע שיא משמעותי של חידון קיימות, הוקמו ערוגות זרעי בר, ימי שיא מקומיים בכל בית ספר, סיורים בנחל לכיש ועוד.

בתי ספר על יסודיים

מיזם ים כחול ירוק - מיזם משותף לתחום המעורבות החברתית בעיריית אשדוד ולאגוד אשר משלב גיוס, הקמה, הכשרה וליווי שנתי של קבוצת מנהיגות - מועצה ירוקה וכן פעילות שנתית לשכבה גיל נבחרת סביב נושא ים וחופים בדגש על הפחתת פסולת, שמירה על המגוון הביולוגי הימי ושינויי אקלים.

במסגרת המיזם יצאו קבוצות המנהיגות לסיורים שונים, למדו מהי מנהיגות סביבתית והפעילו חודש קיימות בשכבת גיל נבחרת.

בשנת הלימודים תשפ"ה הצטרפו לתהליך 6 בתי ספר מקיפים בעיר אשדוד.

סיירת אבירי הפארק - מיזם ייחודי שיצא לדרך לראשונה באוגוסט 2024, ביזמת מחלקת קיימות בעיריית אשדוד ובשיתוף מהו"ת - הרשות לפיתוח החוסן העירוני. במסגרת המיזם מועסקים בתשלום בני נוער במהלך חופשת הקיץ בשעות אחר הצהריים, לסיורים שוטפים בפארק האקולוגי.

הנערים והנערות עוברים הכשרה ייעודית בתחום הסברה סביבתית, שמירה על ערכי טבע, זיהוי מפגעים, שמירה על ניקיון הפארק, ושיח עם מבקרים. הם מהווים כוח מסייע לפיקוח העירוני, ובמקרה הצורך גם מוסמכים לדווח ולהזעיק ניידת שיטור עירוני לצורך אכיפה. המיזם מקדם ערכים של אחריות סביבתית, מעורבות קהילתית וחזקת תחושת השייכות של בני הנוער לעיר ולסביבתם הטבעית, ומהווה מודל חדשני לשילוב הדור הצעיר בשמירה על המרחב הציבורי.

נערים ונערות בני +14.5 ?
משתעממים בחופש?
דרושים
לסיורי הסברה וניקיון
בפארק האקולוגי החופי של אשדוד

- משמרות בוקר / צהריים
- סיורים בהליכה בשטח חולי

יום ראיונות מרוכז: ביום רביעי ה-7.8.24,
בשעות 13:00-12:00 בבחובת חיים משה שפירא 22,
קומה שניה במשרדי "מהות", מוזמנים להגיע.

תחילת עבודה מיידית

שלום, אתה צריך שקית?
נשמח שתעזור לנו
לשפור על הניקיון!

אגודת הים הירוק | אכסוד | אשדוד | נחל לכיש

קהילת אבוקדו – קהילה ירוקה עם גרעין חזק, קהילת הקיימות של אשדוד, פועלת להנגשת תחום הטבע העירוני לתושבים ולחיזוק תחושת השייכות למרחבים הטבעיים בעיר. הקהילה פועלת במסגרת מחלקת קיימות באגף איכות הסביבה, ומובילה מפגשי קהילה, סיורים ויחזמות שצמחו מהשטח בנושאי קיימות, טבע ומגוון ביולוגי.

הפעילות מתקיימת במסגרת תכנית שנתית, הכוללת מפגשי חקלאות עירונית, צפרות וסדנאות לבניית תיבות קינון ובתי גידול לחרקים והצבתן ביער המאכל + גינות קהילתיות, שתילת פרחי בר ופקעות, דבוראות עירונית - סיור בכורת החווה החקלאית, סיורי טבע חווייתיים בדגש על טבעת הטבע העירונית (נחל-דיונה-ים): סיור גיטרנים, עטלפים, חרקים ועוד, הרצאות פתוחות והכשרות במגוון נושאים, שיתופי פעולה עם תושבים מובילים, גינות קהילתיות ומוסדות שונים בעיר.

כלל הפעילויות מתקיימות בטבע העירוני ונועדו לקרב קהלים מגוונים לערכי הקיימות ולעודד עשייה סביבתית משותפת. הפעילות נעשית בשיתוף פעולה עם כלל הארגונים הירוקים הפועלים בעיר, ביניהם: החווה החקלאית, הכלבייה העירונית, איגוד ערים אשדוד-חבל יבנה, רשות הטבע והגנים, דלפיס, עמותת הכרישים, צלול, אקוואשיין ועוד.

החווה לחינוך חקלאי ולימודי הסביבה - בית ספר חינוכי מוביל המשלב למידה חווייתית עם ערכי קיימות, חקלאות ואיכות הסביבה. במהלך שנת הלימודים משתתפים בפעילויות החווה החקלאית תלמידים מכ-90 כיתות בממוצע, למעט בתקופות חירום בהן הפעילות מושהית. כולל תלמידים מהחינוך הממלכתי, הממלכתי-דתי, החינוך המיוחד ותלמידים מצטיינים.

החווה מציעה מגוון תחומי פעילות: גידול ירקות אורגניים, פינת חי, משתלה, חממה מדעית, תחנה מטאורולוגית, מרכז למידה בנושא איכות הסביבה, מצפור לציפורים ומגמת תזונה "מהאדמה לצלחת". בנוסף, החווה משלבת טכנולוגיות מתקדמות כמו מערכות הידרופוניקה ואקוופוניקה, המאפשרות לתלמידים ללמוד על חקלאות מודרנית וחדשנית.

באמצעות שילוב של למידה מעשית, מחקר מדעי וחינוך לערכים סביבתיים, החווה החקלאית באשדוד מטפחת דור צעיר מודע, סקרן ואחראי, המחובר לטבע ולסביבה.

11. תרומה לקהילה

11.1 העסקת עובדים עם מוגבלות/ פעילות התנדבותית

של עובדי הרשות

באשדוד קיים רצף מענים בתחום התעסוקה עבור אנשים עם מוגבלות: החל ממסגרות מוגנות של מרכזי יום הנותנות מענה לאנשים שמתקשים מאד בעבודה, דרך מפעל מקדם תעסוקה המאפשר עבודה מפעלית במרחב מגונן ועד לשילוב מלא בתעסוקה בשוק הפתוח אם זה בקבוצות עבודה בתיווך של מדריך ועד לשילוב פרטני אצל מעסיקים שונים כעובדים מן המניין. הרשות רואה חשיבות רבה בעידוד אנשים עם מוגבלות להשתלב בעולם התעסוקה, כל אחד על פי נטיותיו, צרכיו ורצונותיו ומסייעת להתאים לכל אחד את מקום העבודה המתאים לו. על כן, אנו פועלים כל העת לפיתוח מענים, כך שכל אדם עם מגבלה יוכל להשתלב בתוכנית שמתאימה לו.

תעסוקה נתמכת בקבוצות עבודה עם ליווי צמוד של מדריך במפעלים רגילים אשר מבינים את היתרונות הרבים שיש למפעל בהעסקת אנשים עם מוגבלות, במסגרת מרכז קש"ת (קידום שוויון תעסוקתי).

תעסוקה יחידנית בשוק הפתוח עם ליווי של מדריכי תעסוקה, אשר מאתרים את מקום התעסוקה, מסייעים בקליטה וממשיכים ללוות כל אחד בהתאם להתקדמות שלו. בשביל התעסוקה - סדנת הכשרה לעולם העבודה, המופעלת על-ידי מרכז קש"ת של מחלקת מוגבלויות במנהל לשירותים חברתיים. במהלך הסדנה המשתתפים רוכשים מיומנויות עבודה, יחסי עבודה, כישורי חיים, לומדים איך להתנייד בתחב"צ ומקבלים הכשרה תיאורטית ומעשית במקום עבודה בשוק הפתוח.

עיריית אשדוד מחויבת להעסקת אנשים עם מוגבלות בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, הקובע ייצוג של לפחות 5% מעובדי הרשות. העירייה עומדת ביעד זה זו השנה השנייה ברציפות – נתון המשתקף הן בפרסומי העירייה והן באתר נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות.

תכניות ומיזמים קהילתיים המשלבים אנשים עם מוגבלות:

קפה בכיף - קייטרינג חברתי הוא מיזם קולני-חברתי המופעל ע"י מרכז קש"ת של מחלקת מוגבלויות במנהל לשירותים חברתיים והוא חלק מיחידת תעסוקה המשלבת אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בשוק העבודה וקידום לחיים עצמאיים ומספקים. 'קפה בכיף' מספק שירותי קייטרינג חלביים למגוון אירועים ובתאמה אישית ללקוח. בקייטרינג שמים דגש על איכות גבוהה, טריות המזון, מחיר הוגן ושילוב מלא של עובדים עם מוגבלות.

מכללת דיאז – מכללה ייחודית ללימודים והכשרה מקצועית בתחומי המוסיקה ומקצועות הבמה לאנשים עם מוגבלות. תכנית לימודים תלת שנתית, המאפשרת לאנשים עם מוגבלות עם זיקה לעולם המוסיקה והבמה, המעוניינים להתפתח בתחום, ללמוד ולהעמיק בעולם זה תוך התאמה ליכולותיהם. התכנית מקדמת את מימוש הפוטנציאל האישי וחיזוק הביטחון העצמי. במסגרת הלימודים מתקיימת הכשרה והכוונה תעסוקתית בתחומי המוסיקה ומקצועות הבמה לצד פיתוח מיומנויות והתפתחות אישית בתחום.

קהילה נגישה – תכנית קהילתית בה פועלים בהתנדבות אנשים עם מוגבלות שמטרתה הסרת מכשולים וחסמים סביבתיים ותקשורתיים בפני אנשים עם מוגבלות, והיא פועלת לשיפור כל סוגי הנגישות מתוך הבנה שכולן קשורות זו בזו ומקדמות האחת את האחרת. הפעילות מתמקדת ברמה העירונית ותושבים עם מוגבלות פועלים בהתנדבות לקדם את זכויותיהם על מנת לאפשר את השתלבותם המלאה בכל תחומי החיים בקהילה.

המרכז למשפחה – באשדוד פועלים 2 מרכזים למשפחה (האחד במגזר הכללי והשני במגזר החרדי) והוא שירות משלים מתוך רצף המענים של מחלקת מוגבלויות. המענים שניתנים במרכז מיועדים למשפחות בהן ילדים או בוגרים עם מוגבלות. מטרת המרכז למשפחה היא חיזוק המשפחה, התמקדות בכוחות ובמשאבים של המשפחות לשיפור איכות החיים תוך התייחסות למשפחה כולה כמכלול; ההורים, האחים/אחיות והסבים/סבתות. השירות פועל בשותפות עם הורים פעילים.

קהילה של ממ"ש – קהילת המשפחות המיוחדות באשדוד, מבית המרכז למשפחה, היא קהילה דיגיטלית עבור הורים, אחים ואחיות סבים וסבתות לילדים ובוגרים עם צרכים מיוחדים. בקהילה ניתן לקבל מידע, להשתתף במפגשים מגוונים, להכיר חברי קהילה נוספים וגם ליזום יחמות קהילתיות לטובת קהילת המשפחות המיוחדות באשדוד.

לגעת בלב - חבורת זמר של ילדים ונוער עם צרכים מיוחדים יחד עם האחים/אחיות שלהם, המופיעים בטקסים עירוניים, מעלים מופעים והצגות ומצלמים סרטונים ליו-טיוב.

שווים בכדורגל – היא קבוצת כדורגל המשלבת שחקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ושחקנים על הרצף לצד שחקנים ממועדון האוהדים של מכבי עירוני אשדוד. הקבוצה היא חלק מליגת "שווים בכדורגל" של ספישל אולימפיקס ומתאמת עם מאמן מקצועי במגרש של מכבי עירוני אשדוד, ומשתתפת בטורנירים יחד עם עוד 9 קבוצות משולבות נוספות. מטרת התכנית היא לשלב אנשים עם מוגבלות בתחום הכדורגל וליצור קבוצת יוניפייד המורכבת משחקנים עם מוגבלות ואוהדים ללא מוגבלות. הפרויקט מדגיש את חשיבות ההכלה ושותפות בחברה ומראה כיצד ניתן ליצור אחדות דרך הספורט. הקבוצה מקבלת תמיכה ועידוד מצד המועדון של מכבי עירוני אשדוד.

פעילות התנדבותית של העובדים מטעם הרשות - התייחסות בסעיף 11.2

פעילות מטעם הרשות במסגרת המחלקה לעבודה קהילתית:

צח"ש - צוות חירום וחוסן שכונתי, הוא מיזם קהילתי הפועל בשגרה ובחירום לחיזוק החוסן השכונתי והקהילתי. הצוות מורכב ממתנדבים תושבי הרובע, שעוברים הכשרות מקצועיות במתן סיוע ראשוני, הכוונה ותמיכה פיזית ורגשית.

הצוות מקיים לאורך השנה פעילויות הסברה, הכשרות ומפגשי הכנה לחירום, במטרה לחזק את מוכנות התושבים ולשפר את יכולת ההתמודדות הקהילתית עם מצבי קיצון.

בשעת חירום, פועל הצח"ש בשיתוף פעולה עם כוחות הביטחון, ההצלה והרווחה - במטרה לסייע לנפגעים, לתמוך בתושבים, ולשמור על רציפות תפקודית וביטחון אישי.

כיום מתקיים תהליך הקמה של צוותי צח"ש נוספים במספר רובעים בעיר, כחלק מהיערכות ליצירת רשת חוסן קהילתי רחבה באשדוד.

מרכז גישור ודיאלוג בקהילה - מרכז הגישור והדיאלוג בקהילה פועל לקידום שיח מכבד, בונה ואפקטיבי בין תושבים, במטרה להגיע להבנות והסכמות הדדיות ברוח טובה. המרכז מציע מענה מקצועי למגוון מצבים, בהם: סכסוכי שכנים וקהילה, סכסוכי צרכנות ועסקים, קונפליקטים בין-דוריים במשפחה, תביעות קטנות, תהליכי הסכמה בבתים משותפים ועוד. בנוסף, המרכז מקיים סדנאות, הרצאות ויחמות לחיזוק המנהיגות הקהילתית והחינוכית – במטרה להעצים את החוסן החברתי ולחזק את תחושת השייכות והמעורבות בעיר.

מרכז שי"ל מקדמת זכויות - שירות ייעוץ לאזרח הפועל להנגשת מידע אמין, ברור חמין לציבור, תוך סיוע במיצוי זכויות מול מוסדות וגופים שונים. המרכז מעניק ייעוץ וליווי אישי, בדגש אוכלוסיות מוחלשות – בהם אנשים עם מוגבלויות, קשישים, עולים חדשים ועוד – במטרה לקדם שירות שוויוני, מותאם ומכבד. בנוסף, המרכז שואף להעצים את

התושבים באמצעות הקניית כלים, ידע ותחושת מסוגלות להתמודדות מול אתגרים ביומיים.

מתפרה קהילתית - מיזם חברתי-קהילתי המעניק שירותי תיקונים קלים לביגוד, בעלות סמלית, עבור אזרחים ותיקים ואוכלוסיות מעוטות יכולת. את המתפרה מפעילות מתנדבות תופרות, בעלות ניסיון וידע מקצועי, במטרה לקדם ערכי קיימות – עידוד תיקון, שימוש חוזר ומחזור של בגדים – לצד חיזוק הקהילתיות והערבות ההדדית.

בגד זול - יחמה קהילתית של חנות יד שנייה, שמציעה בגדים במחירים נמוכים במיוחד. החנות מסייעת לאוכלוסיות מעוטות יכולת, מקדמת ערכי סולידריות, עזרה הדדית ותרומה לקהילה. בנוסף, המיזם תורם למאמץ העירוני לקידום קיימות על ידי עידוד צרכנות אחראית ומחזור טקסטיל. החנות מופעלת על ידי מתנדבים.

סיירת תיקונים - מיזם קהילתי שנועד לשפר את המרחב הביתי של מטופלי הרווחה באמצעות ביצוע תיקונים קלים בביתם. הסיירת מעניקה סיוע לאוכלוסייה שאינה מסוגלת לבצע את התיקונים בעצמה או שאינה יכולה להרשות לעצמה לשלם עבורם. הסיוע ניתן על ידי מתנדבים מהקהילה, בעלי ידע טכני, רצון טוב ולב רחב.

מרכז עוצמה - יחידה משלימה לשירותים החברתיים, המנגישה מענים לפרטים ולמשפחות החיים בעוני ובהדרה, במטרה לשפר את חייהם. המרכז מציע ליווי פרטני, קבוצות, סדנאות ופעילויות קהילתיות, ומסייעת בנושאים: מיצוי זכויות, טיפול בחובות, ניהול כלכלת המשפחה, תעסוקה ושילוב בקהילה.

11.2 ארגונים ומסגרות התנדבות ברשות

מערך ההתנדבות בעיר, הפועל תחת המחלקה למשאבי קהילה והתנדבות, זכה לאורך השנים בפרסים ארציים יוקרתיים, בהם 'אות קהילה מתנדבת למבוגרים', 'אות קהילה מתנדבת לנוער' ו'אות עשות משפט ואהבת חסד' ועוד. כחלק מהתמקצעות מתמשכת, מתקיימות מדי שנה הכשרות, קורסים, השתלמויות וליווי מקצועי עבור מנהלי הארגונים, מובילי ההתנדבות ומנהלי התכניות העירוניות השונות הפרוסות בעיר.

מגדלור-קהילת המתנדבים של אשדוד-הינה המערך לניהול קהילות המתנדבים בשגרה ובחירום {פלטפורמה ייחודית לעיר אשדוד לניהול קהילות} בפלטפורמה זו המתנדבים נרשמים למגוון תחומי התנדבות, זוכים להעלות יוזמות קהילתיות, נהנים מקורסים והכשרות בהם: עזרה ראשונה, קבוצת ריצה, אוריינות דיגיטלית, אירועי תרבות ספורט ועוד. זאת מתוך רצון לשמר, לחזק את המותג ולהעשיר את חווית הלקוח (חברי הקהילה) והגדלת המתנדבים המשתתפים בקהילת המגדלור.

- **עובדי עירייה ותאגידים עירוניים למען הקהילה במצבי חירום** - חלוקת סלי מזון, הבאת תרופות, מזון מצונן (בקורונה/ חירום עקב מצב בטחוני), יום מעשים טובים – למען אזרחים ותיקים, בודדים ומשפחות. בנוסף, באגף החופים קיים נוהל שמנגיש את החופים לבעלי מוגבלויות ומסייע להם להגיע עד קו המים ואפילו להתרחץ בהם כמו כולם בעזרת כיסא גלגלים מיוחד שמוצב בכל החופים. בארבע השנים האחרונות, מספר המתנדבים באשדוד עולה בהתמדה ושילש את עצמו, כיום הוא עומד על כ-40,000 מתנדבים (מבוגרים וצעירים). אשדוד נחשבת לאחת מהערים הכי מתנדבות בארץ מזה שנים. תכניות העוסקות ומטפלות בקהלי יעד שונים וייחודיים מתוך הפסיפס האנושי המרכיב את אשדוד. הייחודיות בתפישה המובילה ובתוכניות ההתנדבות בעיר הינה שילובם של 'מוטבי ההתנדבות' כמתנדבים בעצמם. שילובם של קשישים, מעוטי יכולת, מוחלשים אנשים עם צרכים מיוחדים ועוד בעשייה ההתנדבותית הינה חלק מה-DNA העירוני בתחום ההתנדבות והקהילה.

באשדוד 'מוטבי ההתנדבות' הינם חלק ממשאבי הקהילה, משאבים המסייעים לקהילה האשדודית לגוניה להתפתח ולצמוח. אנו מאמינים שהתנדבותם מסייעת לתחושת השייכות והמשמעות, מגבירה הן את חוסנם האישי והן את חוסן הקהילה, ומשפיע באופן ישיר על יכולותיהם למצות את זכויותיהם ואת כישוריהם בתחומים השונים.

בניית מערך ייחודי להתנדבות לשעת חירום מהווה עוגן משמעותי להגברת תחושת הביטחון של תושבי העיר ולמתן מענה לצרכים הגדלים בעתות משבר. המערך מבוסס על צוותי מתנדבים ייעודיים לחירום ופורום 'שולחן עגול חירום', ומורכב ממערך מתנדבים מיומן ורחב היקף. הוא נבנה לאורך השנים מתוך למידה ממבצעי עבר – בהם 'שומר החומות', 'צוק איתן', 'עופרת יצוקה', 'עמוד ענן', 'עלות השחר' ו'מגן וחץ' – והופעל בהצלחה גם בתקופת הקורונה.

ההיערכות וההכנה שנבנו בשגרה הוכיחו את עצמן במבצע "חרבות ברזל", בו פעל מערך ההתנדבות העירוני באופן מרשים, תוך מתן מענה שוטף ויעיל לאורך תקופה ממושכת של חוסר ודאות ולחץ ביטחוני. בזכות מקצועיות, רציפות תפקודית, ושותפות עמוקה עם הקהילה – הפך המערך למודל השראה לרשויות רבות ברחבי הארץ, המבקשות ללמוד כיצד להקים ולתחזק מערך התנדבות עירוני לחירום.

לאור הצלחה זו, הוגדר התחום "קהילה בחירום" כיעד עירוני מרכזי לשנת 2024, עם מדדי תוצאה ברורים במסגרת תכנית העבודה השנתית. במסגרת זו פורסם קול קורא למתנדבים דרך פלטפורמת המגדלור – קהילת המתנדבים של אשדוד.

הוחלט על הקמת "**סיירת מתנדבים בחירום**" המופעלת בזמן חירום ומורכבת מצוות מתנדבים ייעודיים בעל/ות ניסיון צבאי, אבטחה, יישומי מחשב, לוגיסטיקה, מקצועות טיפוליים (עו"ס, פסיכיאטרים, פסיכולוגים), בעלי רקע טכני, יכולת פיזית, ניידות עם רכב. בין תפקידי הצוות:

- סיוע לשיטור העירוני במרחבי גביעה באירועי חירום
- סיוע בחמ"ל העירוני באירועי חירום
- סיוע למשימות במנהל שירותים חברתיים
- סיוע במשימות המחלקה למשאבי קהילה והתנדבות
- משימות שיוגדרו ע"י ראש העיר, המנכ"ל והקב"ט
- הוקם מערך מתנדבי חירום ים בשיתוף עמותת אקואושן אשר הוכשרו והשתתפו בתרגילי החירום ונכונים לסייע באירוע זיהום ובפעילות שוטפת להגנה ולשמירה על חופי הים. הפעולות נתמכות על ידי תכנית איגוד ערים לחינוך סביבתי שמעביר את עקרונות הקיימות בתחומים השונים לילדים מהגן ועד האוניברסיטה.
- **יום מעשים טובים** - מידי שנה (כבר 15 שנה) המחלקה למשאבי קהילה והתנדבות בשיתוף עמותת '**רוח טובה**' מתכללת ואחראית על קיומם והפעלתם של מאות מיזמים בקהילה ע"י מתנדבים, עמותות ועובדי העירייה, ברחבי העיר. ביום של עשיית טוב בקהילה בתחומים רבים ומגוונים.
- **שימור והכשרת מתנדבים** - שימור והכשרת מתנדבים מתבצעים לאורך כל השנה, תוך קשר ישיר ורציף עם המחלקה למשאבי קהילה והתנדבות. המתנדבים זוכים לעדכונים שוטפים אודות הכשרות, סדנאות ומפגשים במגוון תחומים, וממשיכים להתפתח ולתרום לקהילה. כהוקרה לפועלם, הם נהנים מכרטיס "באר המשאלות" – המעניק גישה למועדון הטבות ייחודי למתנדבי אשדוד, ובנוסף מוזמנים מדי שנה לערב הוקרה עירוני חגיגי המוקדש כולו להערכה והוקרה לפעילותם.

להלן חלק מהמיזמים בהם שותפים עמותות וארגוני ההתנדבות באשדוד:

- מיזם הכשרת נוער בסיכון- לסיוע במערך האזרחי בשיתוף ארגון "ידידים".
- נאמני תיירות: תושבים מתנדבים מלווים קבוצות מבקרים באתרי תיירות והיסטוריה בעיר, בשיתוף תיירות אשדוד.

- חלוקת סלי מזון: לקראת חגי ראש השנה ופסח, מתקיימת חלוקת סלי מזון בשיתוף מפעלי אדמה אגן ואלת"א, בהובלת מתנדבי המחלקה וקהילת מגדלור.
- תכנית "באים לטוב": מיזם לקידום התנדבות אזרחים ותיקים בתחומי חוסן, חינוך, אוריינות דיגיטלית ויזמות קהילתיות.
- מיזם "גני הילדים באשדוד מחבקים את הקהילה" – חיבור בין דורי.
- 60+ אפ – מרכז הכוונה לוותיקים: הכשרות חינוכיות להקניית מיומנויות דיגיטליות להתנהלות מול רשויות, קופות חולים, בנקים ועוד.
- דור מאיר DOOR: פעילות חנוכה של מתנדבים ונוער להוספת אור ושמחה בבתי אזרחים ותיקים וניצולי שואה: הדלקת נרות, חלוקת סופגניות, שירה ועוד.
- הפגת בדידות ניצולי שואה: מתנדבים יוצרים קשר טלפוני ומבקרים בבתיים להפגת בדידות בהובלת מחלקת משאבי קהילה והתנדבות.
- "חסד של אמת": בשיתוף ארגון ידידים – סיוע בשינוע והקמת סוכות אבלים למשפחות רווחה/ שידם אינה משגת.
- סיירת תיקונים קלים: סיוע בתיקונים ביתיים לאוכלוסיות מוחלשות.
- ירידי חורף וקיץ: בשיתוף אשל חב"ד – חלוקת ביגוד, הנעלה ושמכות לכ-1,000 משפחות רווחה.
- מענקי חימום לקשישים: תווי חימום מחולקים מדי שנה ע"י מתנדבים.
- חצרמ"ים: ליווי מתנדבים לחולים עם צרכים מיוחדים – יצירת קשר טלפוני, ביקורי בית, קניות ותרופות לחולים במצבי חירום ובשגרה.
- מערכת WEME: ניהול משימות מתנדבים בשגרה וחירום – ייחודית לאשדוד.
- פתיחת שנת הלימודים: מתנדבים בסיוע חציית תלמידים בבטחה בימים הראשונים ללימודים.
- חלוקת מחשבים ניידים: לתלמידים ממשפחות רווחה, בשיתוף חברת אגם אדמה ומנהל החינוך. החלוקה במימון של חברת אגם אדמה בשיתוף מנהל חינוך ומחלקת משאבי קהילה והתנדבות.
- חלוקת אוכל חם: בימי שישי למשפחות רווחה וקשישים, בשיתוף עמותת לב אחד.
- אולימפיאדת מתמטיקה: גיוס מתנדבים להשגחה במבחני מצטיינים.
- תכנית "מעו"ת": מניעת עושיק אזרחים ותיקים ע"י מתנדבים מובילים שהוכשרו לכך.
- "חוסן זהב": נאמני חירום אזרחים ותיקים מוכשרים להתמודדות בחירום לפיתוח וחיזוק החוסן האישי בשיתוף תכנית "באים לטוב".
- "כפליים": קבוצת רכיבת אופני טנדם לנוער רואה ובלתי רואה בהובלת מתנדבים צח"ש – צוות חירום וחוסן שכונתי: מופעל על ידי מתנדבים שעברו הכשרה ייעודית, ופועל בשגרה ובחירום לחיזוק החוסן הקהילתי בשכונות.
- קורס מובילי התנדבות: קורסים שמפעילה מחלקת משאבי קהילה להתנדבות, להקניית כלים מקצועיים למובילים בקהילה לניהול מתנדבים.
- * סיירת "באה לגן": מיזם בשיתוף מנהל חינוך, עמותת רוח טובה, עסקים ומפעלים – לחיבור בין עולם העסקים להתנדבות קהילתית, כולל שיפוץ גנים ומסגרות לילדים בחינוך המיוחד וברווחה.
- * מגן ראש העיר: טקס הוקרה עירוני הנערך אחת לשנתיים ובו מוענקים מגני הוקרה למתנדבים וארגונים מצטיינים על תרומתם לקהילה.

סיכום

אשדוד ממשיכה לחזק את מעמדה כעיר מובילה בתחומי הקיימות, איכות הסביבה והחוסן העירוני, תוך שילוב בין חזון עירוני, חדשנות מקצועית ושיתוף פעולה עם הקהילה. העשייה הסביבתית ניכרת בשטח – ממחזור והפחתת פסולת, דרך התייעלות אנרגטית ועד חינוך לקיימות והכול בליווי ציבור מעורב, אגפים מקצועיים וקהילות הפועלות בשותפות אמיתית.

יחד אנו בונים אשדוד נקייה, ירוקה ומחוברת – היום ובעתיד.

"כִּי תִצּוֹר אֶל עֵיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ, לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנֹדֶחַ עָלְיוֹ גֶּרֶן, כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל, וְאֵתוֹ לֹא תִכְרֹת: כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דברים כ', י"ט)

פסוק זה מלמד אותנו עיקרון נצחי: יחס של כבוד למשאבי הטבע והתנהלות אחראית כלפי הסביבה. גם כיום, ערך זה עומד בבסיס העשייה העירונית מתוך הבנה שהטבע הוא הבית של כולנו, ושמירה עליו היא שמירה על עתידנו.

צילום: אוהד צוויק